

Riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd

Inledning

Detta dokument innehåller riktlinjer för ekonomiskt bistånd enligt 4 kap.1 § Socialtjänstlagen, d.v.s. försörjningsstöd och ekonomiskt bistånd till livsföringen i övrigt.

Den enskildes rätt till bistånd regleras i 4 kap 1 § SoL. Beslut enligt denna paragraf kan överklagas genom förvaltningsbesvär liksom 5 § i samma kapitel. Däremot kan inte 4 kap. 2 § överklagas genom förvaltningsbesvär och denna paragraf bör i princip inte användas.

Undantag kan vara exempelvis när rätt till bistånd inte föreligger men kommunen betalar ut ekonomisk hjälp med villkor om återbetalning. Reglerna i socialtjänstlagen innebär att var och en i första hand är skyldig att själv försöka tillgodose sitt behov och att det ekonomiska biståndet i princip ska vara en tillfällig hjälp. Huvudprincipen är att det är bättre för den enskilde att klara sin försörjning på egen hand genom lönearbete e.d. än genom bistånd. Socialtjänsten ska hjälpa den enskilde på så sätt att han eller hon kan uppnå egen försörjning. Det är bland annat detta som menas med att biståndet ska utformas så att det stärker den enskildes resurser att leva ett självständigt liv. Den sökande ska genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå. I förarbeten till lagen sägs att nivån inte ska överstiga vad en låginkomsttagare i allmänhet har råd att kosta på sig. Vad som är skäliga kostnader när det gäller de dagliga levnadsomkostnaderna (riksnormen) finns angivet i lagen. Nivån ska vara Konsumentverkets beräkningar och preciseras av regeringen årligen. Timrås norm för försörjningsstöd följer riksnormen enligt socialtjänstförordningen och utgår från samma beräkningar.

Nivån får endast underskridas i enskilda fall om det finns särskilda skäl till det.

Individuell behovsprövning

Det övergripande målet i arbetet med ekonomiskt bistånd är att varje hushåll så snart som möjligt blir oberoende av bistånd eller minskar sitt behov så mycket som möjligt genom att gå över till annan försörjning. Handläggningen ska ske med bibehållen respekt för den enskildes rättssäkerhet och integritet. Eventuella krav på den biståndssökande ska anpassas efter hans eller hennes individuella förmåga och förutsättningar. Enligt socialtjänstlagen ska en individuell behovsprövning alltid göras. Denna behovsprövning kan i vissa fall göras ganska summarisk, t.ex. när allmänna kriterier som låg sjukpenning eller arbetslöshetsersättning föreligger. I andra fall blir den mer omfattande. Behovsprövningen får aldrig ersättas av enbart ekonomisk prövning. Grund för eventuellt avslagsbeslut är den individuella prövningen, inte att riktlinjerna är utformade på visst sätt. Om den enskilde har medverkat på begärt sätt till utredningen kan ansökan endast avslås om det står klart att han eller hon kan klara sig utan det sökta biståndet eller att behovet tillgodoses eller kunnat tillgodoses på annat sätt. Alla normer och riktlinjer ska ses mot den bakgrunden och är en hjälp i arbetet men får inte tolkas som absoluta regler.

Det är inte möjligt att beskriva alla olika sorters situationer eller behov som kan tänkas uppstå. Dessa riktlinjer beskriver några vanligt förekommande situationer och behov. I övrigt får en individuell prövning göras. Undantag kan alltid göras i akuta situationer eller för situationer när någon riskerar att hamna i nöd. Vägledning kan i viss mån även fås av Allmänna Råd från Socialstyrelsen och prejudicerande domar från regeringsrätten.

Fem viktiga perspektiv

Följande fem perspektiv är viktiga och ska präglade handläggning, bedömning och beslut angående ekonomiskt bistånd:

Barnens bästa

Låg inkomstnivå

Helhetssyn

Tillgänglighet Respekt.

Innehållsförteckning

1	Mål och inriktning, socialtjänstlagen	5
1.1	Socialtjänstlagen (SoL)	5
1.2	Barnperspektivet.....	5
1.3	Verksamhetsmål för ekonomiskt bistånd	6
1.4	Vistelsebegreppet.....	6
2	Allmänt om ekonomiskt bistånd.....	8
3	Norm för ekonomiskt bistånd.....	10
3.1	Tillämpning	10
3.2	Inkomster som i sin helhet reducerar biståndet (belopp efter skatt)	10
3.3	Inkomster som inte eller delvis reducerar biståndet.....	11
3.4	Förvaltningsbesvär/överklagan	12
4	Ekonomiskt bistånd till särskilda grupper	12
4.1	Arbetslösa.....	12
4.2	Samordningsförbundet (SOF) Härnösand - Timrå.....	13
4.3	Barnfamiljer	13
4.4	Brottsoffer/Våld i nära relationer	14
4.5	Egna företagare	14
4.6	Hemmavarande vuxna barn/underhållskyldighet.....	15
4.7	Ungdom/vuxet barn som tidigare betalat hyresdel till föräldrarna	15
4.8	Pensionärer.....	16
4.9	Personer i arbetskonflikt.....	16
4.10	Personer i behov av förmedlingsmedel	16
4.11	God man	16
4.12	Personer i kriminalvård/bistånd/bostadskostnad	16
4.13	Bostad för häktade:.....	17
4.14	Sammanboende/makar/vuxna boende i föräldrahemmet	17
4.15	Vuxna Studerande	18
4.16	Sjukskrivna.....	19
4.17	Bistånd till Ungdomar som önskar flytta hemifrån.....	20
4.18	Asylsökande	20
4.19	EU-medborgare	20
4.20	Värnpliktiga.....	21
5	Normer och beräkningsgrunder för handläggning av ekonomiskt bistånd	21
5.1	Personliga kostnader i kronor.....	21
5.2	Gemensamma hushållskostnader i kronor – medlemmar i hushållet	21
5.3	Reducerat försörjningsstöd.....	21
5.4	Dagsbelopp.....	21
5.5	Utbetalningsformer.....	21
5.6	Missbruk.....	22
6	Bistånd utöver riksnorm/bistånd i andra fall.....	22
6.1	Advokatkostnader.....	22
6.2	A-kassa/Alfa-kassa och fackföreningsavgift.....	22
6.3	Barnomsorg	23
6.4	Barns födelseutrustning.....	23
6.5	Begravning	23
6.6	Boendekostnad	24

6.7	Hysesrätt/bostadsrätt.....	25
6.8	Egen fastighet.....	26
6.9	Delad hyreskostnad	26
6.10	Cykel	27
6.11	Diettillägg, kostförstärkning.....	27
6.12	Elkostnader och uppvärmning.....	27
6.13	Fackföreningsavgift.....	27
6.14	Institutionsnorm	27
6.15	Flyttkostnad.....	28
6.16	Försäkringar	28
6.17	Glasögon och kontaktlinser.....	28
6.18	Hemtjänst/kommunala hälso- och sjukvårdsavgifter	29
6.19	Hemutrustning.....	29
6.20	Hälso- och sjukvård.....	30
6.21	Kläder	30
6.22	Arbetsresor, umgängesresor, övriga resor.....	30
6.23	Akut tandvård.....	31
6.24	Nödvändig uppehållande tandvård.....	31
6.25	Telefon, installation och avgifter	33
6.26	Semesterresor/Rekreationsresor	33
6.27	Skolavslutning.....	33
6.28	Hyses- och elskulder samt övriga skulder	33
6.29	Skatteregler.....	34
6.30	Praktik/arbetsträning vid Arbetsmarknadsenheten (AME)	35
6.31	Tillgångar	35
7	Handlägningsrutiner, m.m.....	35
7.1	Aktualisering	35
7.2	Mottagning ekonomiskt bistånd	35
7.3	Ansökan.....	36
7.4	Hushåll	36
7.5	Underlag för sökt försörjningsstöd.....	36
7.6	Dokumentation.....	37
7.7	Beslut.....	37
7.8	Kontroller	37
7.9	Identitet och vistelseort	38
7.10	Arbetsökande	38
7.11	Genomförandeplan/planering.....	38
7.12	Inkomster som i sin helhet reducerar försörjningsstödet (belopp efter skatt)	38
7.13	Inkomster som inte eller delvis reducerar försörjningsstödet	39
8	Återkrav 9 kap m.m.....	39
8.1	Återkrav och återsökning av beviljat ekonomiskt bistånd	40
8.2	Återsökning hos Försäkringskassan enligt AFL	40
8.3	Formella krav vid återsökning enligt AFL	40
8.4	Handläggning av återsökning.....	40
8.5	Återkrav enligt SoL.....	41
8.6	Lag (1962:381) om allmän försäkring	41
8.7	Handläggning – förskott på förmån eller ersättning.....	42
8.8	Återkrav enligt 9 kap 2 § andra stycket, 4 kap 2 § SoL	42

8.9	Handläggning – bistånd enligt 4 kap 2 § med villkor om återbetalning	43
8.10	Handläggning – felaktigt utbetalat bistånd.....	43
8.11	Ersättningstalan	43
8.12	Kravestergift.....	44
9	Barnkonsekvensanalyser	45
9.1	Vad är en barnkonsekvensanalys	45
9.2	När ska en barnkonsekvensanalys göras?	45
9.3	Hur ska en barnkonsekvensanalys göras?	45
9.4	Vilka artiklar i FN:s konvention om barns rättigheter berörs?.....	45
10	Referenser	46
10.1	Källor:.....	46
10.2	Författningar:.....	46

1 Mål och inriktning, socialtjänstlagen

1.1 Socialtjänstlagen (SoL)

Lagtext i Socialtjänstlagen som främst styr rätten till ekonomiskt bistånd är 1 kap Socialtjänstens mål.

1 § Samhällets socialtjänst skall på demokratins och solidaritetens grund främja människornas:

- ekonomiska och sociala trygghet,
- jämlikhet i levnadsvillkor,
- aktiva deltagande i samhällslivet.

Socialtjänsten skall under hänsynstagande till människans ansvar för sin och andras sociala situation inriktas på att frigöra och utveckla enskildas och gruppers egna resurser.

Vidare styr;

- 2 Kap 2 §; kommunens yttersta ansvar
- 4 Kap 1 §; rätt till försörjningsstöd och dess utformning
- 4 Kap 2 §; socialnämnden får ge bistånd utöver än enligt 1 § (kan ej överklagas)
- 4 Kap 3 §; försörjningsstöd och riksnorm
- 4 Kap 4 §; deltaga i kompetenshöjande verksamhet
- 5 Kap 4 §; försörjningsstödet kan vägras eller nedsättas
- 9 Kap 1 §; återkravs möjligheter
- 9 Kap 1 §; återkrav vid förskott på förmån
- 16 Kap 3 §; vilka beslut som kan överklagas enligt förvaltningsbesvär

1.2 Barnperspektivet

Två av barnkonventionens huvudprinciper, *principen om barnets bästa och barnets rätt att få uttrycka sina åsikter och få sin åsikt beaktad i förhållande till sin ålder och mognad*, finns införda i gällande socialtjänstlag, 1 kap 2 § SoL respektive 3 kap. 5 § SoL.

Barnens situation bör alltid uppmärksammas när vuxna vänder sig till socialtjänsten med en ansökan om bistånd till familjen. Regeringen har angett att även om barnets bästa inte alltid är avgörande för vilket beslut som ska fattas **skall det alltid beaktas, utredas och redovisas**. Timrå kommun beaktar det geografiska avståndet i samband med fritidsaktiviteter för barn och ungdomar, m.m.

1.3 Verksamhetsmål för ekonomiskt bistånd

Verksamhetsidén är att individ- och familjeomsorgen skall tillhandahålla stöd och hjälp för att stärka kommuninnevanornas möjligheter att leva ett för dem fullvärdigt och självständigt liv.

Visionen är att genom rätts- och kvalitetssäker myndighetsutövning samt förebyggande arbete grundat på empati, respekt, lyhördhet och samverkan, arbeta för att kommunens innevanare får information, stöd, utredningar, beslut och insatser i linje med individ- och familjeomsorgens vision om ett fullvärdigt och självständigt liv.

Det övergripande målet är att varje hushåll så snart som möjligt ska bli oberoende, eller minska sitt beroende av ekonomiskt bistånd, genom att övergå till annan försörjning. Handläggningen ska ske med bibehållen respekt för rättssäkerhet och integritet. Eventuella krav på den som söker bistånd skall anpassas efter hans eller hennes individuella förmåga och förutsättningar.

Enligt socialtjänstlagen ska individuell prövning alltid göras. Behovsprövningen får aldrig ersättas med enbart ekonomisk prövning. Grund för avslagsbeslut är den individuella prövningen, inte att riktlinjerna är utformade på ett visst sätt. Om den enskilde har medverkat på begärt sätt till utredningen kan ansökan endast avslås om det står klart att individen kan klara sig utan det sökta biståndet eller att behovet tillgodoses eller kunnat tillgodoses på annat sätt. Alla normer och riktlinjer skall ses mot den bakgrunden och är en hjälp i arbetet. De får inte tolkas som absoluta regler.

Det är inte möjligt att beskriva alla olika sorts situationer eller behov som kan tänkas uppstå. Dessa riktlinjer beskriver några vanligt förekommande situationer och behov. I övrigt får en individuell prövning göras. Undantag skall alltid göras i situationer när någon riskerar att hamna i nöd. Vägledning kan i viss mån fås av ”Allmänna råd från Socialstyrelsen” och prejudicerande domar från Kammarrätten och Regeringsrätten. I viss mån kan även domar från Länsrätten användas som vägledning.

Biståndet ska vara i nivå med vad en låginkomsttagare i allmänhet har råd att kosta på sig. En helhetsbedömning av den sökandes behov och förmåga skall alltid göras.

1.4 Vistelsebegreppet

När en person vistas utanför den kommun där han eller hon är folkbokförd, t.ex. genom att vara placerad på hem för vård eller boende, är det placeringskommunen som är skyldig att pröva ansökan om bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL.

Ansvarsfördelningen mellan kommunerna

I 2a kap SoL finns bestämmelser om ansvarsfördelningen mellan kommunerna för stöd och hjälp enligt lagen. Syftet är att undvika tvister och stärka den enskildes rättssäkerhet.

Enligt bestämmelserna ansvarar bosättningskommunen för stöd- och hjälpinsatser – oavsett om den enskilde vistas i bosättningskommunen eller tillfälligt i en annan kommun. Det är bara i akuta situationer som vistelsekommunen har det yttersta ansvaret för stöd och hjälp enligt SoL. Med bosättningskommun avses den kommun där den enskilde är stadigvarande bosatt eller en annan kommun om den enskilde har starkast anknytning till den kommunen.

Vistelsekommunens ansvar

Vistelsekommun är den kommun där den enskilde befinner sig när han eller hon ansöker om stöd och hjälp eller det på annat sätt framkommer att personen behöver stöd och hjälp från kommunen (prop. 2010/11:49 s. 32).

Om det står klart att en annan kommun än vistelsekommunen ansvarar för stöd och hjälp åt en enskild är vistelsekommunens ansvar begränsat till akuta situationer (2 a kap. 2 §). Om det är oklart i vilken kommun den enskilde är bosatt, ska vistelsekommunen alltid ansvara för att

den enskilda personen får allt stöd och all hjälp som han eller hon behöver, inte bara akuta insatser (prop. 2010/11:49 s. 36).

Vistelsekommunens ansvar innebär att vistelsekommunen aldrig kan neka en person bistånd för att behovet kan tillgodoses i en annan kommun, om det är oklart vilken kommun som ska ha ansvaret. Det innebär att en kommun som tar emot en ansökan om biståndsinsatser, eller som får vetskap om att en person eller en familj kan ha behov av biståndsinsatser, aldrig kan avvisa eller avsluta ett ärende utan att vara överens med en annan kommun om vem som bär det huvudsakliga ansvaret (prop. 2010/11:49 s. 35) (*Handbok ekonomiskt bistånd 2013*).

Akuta situationer

Akuta situationer ska tolkas såsom det utvecklats enligt praxis (prop. 2010/11:49 s. 37).

Begreppet avser framför allt situationer som uppstår oväntat och oförutsett, men även andra fall kan förekomma när en enskild inte kan vänta på insatser från en annan kommun eller annan huvudman. Då ansvarar vistelsekommunen för de insatser som den akuta situationen kräver, med hänsyn till det enskilda fallet.

Det kan till exempel handla om akuta vård- och stödinsatser. Det kan också handla om insatser som krävs för att den enskilde ska kunna återvända till sin bostadskommun eller ta kontakt med den kommun som beslutat om boende i annan kommun. Det kan till exempel vara hjälp att arrangera en hemresa, bistånd i form av pengar till mat och husrum fram till avresan eller ett tillfälligt boende för någon som utsatts för hot.

Om den enskilde inte kan eller vill återvända omedelbart, till exempel på grund av sjukdom, är vistelsekommunen skyldig att bistå med sådana stöd- och hjälpinsatser som den akuta situationen kräver.

En hotad person med barn som på egen hand gett sig i väg till ett tillfälligt boende som ligger i en annan kommun kanske inte vill, vågar eller kan återvända till sin bostadskommun.

Då är det vistelsekommunens ansvar att bistå med de nödvändiga stöd- och hjälpinsatser som den akuta situationen kräver, till exempel ekonomiskt bistånd, boende och insatser som barnet kan behöva (prop. 2010/11:49 s. 37). Kommunen måste bedöma vilka insatser som är nödvändiga i varje enskilt fall, och kan jämföra med situationer när någon vänder sig till kommunen i ett ärende som vilar på en annan huvudman, till exempel vårdinsatser.

Ansvarig kommun

1 § Den kommun där den enskilde vistas ansvarar för stöd och hjälp enligt

2 kap. 1 §, om inte annat följer av 3–5 §§.

2 § Om det står klart att en annan kommun än vistelsekommunen ansvarar för stöd och hjälp åt en enskild, är vistelsekommunens ansvar begränsat till akuta situationer.

3 § Om den enskilde är bosatt i en annan kommun än vistelsekommunen, ansvarar bostadskommunen för det stöd och den hjälp som den enskilde behöver. Med bostadskommun avses i detta kapitel

1. den kommun där den enskilde är stadigvarande bosatt, eller

2. om den enskilde är bosatt i en kommun men har sin starkaste anknytning till en annan kommun, den sistnämnda kommunen, eller

3. om den enskilde saknar stadigvarande bostad, den kommun till vilken han eller hon har sin starkaste anknytning.

När åtgärder rör barn ska särskilt beaktas vad hänsynen till barnets bästa kräver (1 kap. 2 § SoL), t.ex. barns rätt till umgänge med båda föräldrarna.

2 Allmänt om ekonomiskt bistånd

Socialtjänstlagen 4 kap. Rätten till bistånd

Paragrafer i socialtjänstlagen som specifikt berör rätten till ekonomiskt bistånd:

4 kap. 1 §

Den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt har rätt till bistånd av **socialnämnden** för sin försörjning (försörjningsstöd) och för sin livsföring i övrigt. Vid prövningen av bistånd för livsföringen i övrigt får hänsyn inte tas till den enskildes ekonomiska förhållanden om rätten att ta ut avgifter för biståndet regleras i 8 kap.

Den enskilde ska genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Biståndet ska utformas så, att det stärker hans eller hennes möjligheter att leva ett självständigt liv.

4 Kap. 1 a §

Följande inkomster skall inte beaktas vid bedömningen av rätten till bistånd enligt 1 §

1. hemmavarande barns inkomster av eget arbete,
2. hemmavarande skolungdomars inkomster av eget arbete om skolungdomen är under 21 år, Till skolgång räknas studier i grundskolan eller gymnasieskolan eller annan jämförlig grundutbildning.

Inkomster som avses i första stycket får dock beaktas vid tillämpningen av 1 § till den del som överskrider ett pris basbelopp per kalenderår (2001:453)

4 kap. 1 b §

Särskild beräkningsregel för inkomster av anställning.

Den som haft ekonomisk bistånd i form av försörjningsstöd minst 6 månader i följd och som får eller har arbete och arbetsinkomst. Gäller under 24 månader och innebär att 25% av den enskildes nettoinkomst av arbete inte beaktas vid bedömningar till rätten om ekonomiskt bistånd.

4 kap. 2 §

Socialnämnden får ge bistånd utöver vad som följer av 1 § om det finns skäl för det.

4 kap. 3 §

Försörjningsstöd lämnas för skäliga kostnader för

1. livsmedel, kläder och skor, lek och fritid, förbrukningsvaror, hälsa och hygien samt dagstidning, telefon och TV-avgift.
2. boende, hushållsel, arbetsresor, hemförsäkring samt medlemskap i fackförening och arbetslöshetskassa.

Skäliga kostnader enligt första stycket 1 skall i enlighet med vad regeringen närmare föreskriver, beräknas enligt en för hela riket gällande norm (riksnorm) på grundval av officiella prisundersökningar av olika hushållstypers baskonsumtion. Om det i ett enskilt fall finns särskilda skäl, skall nämnden dock beräkna dessa kostnader till en högre nivå.

Nämnden får också i ett enskilt fall beräkna kostnaderna till en lägre nivå, om det finns särskilda skäl för detta.

4 kap. 4 §

Socialnämnden får begära att den som uppbär försörjningsstöd under viss tid skall delta i av nämnden anvisad praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet om den enskilde inte har kunnat beredas någon lämplig arbetsmarknadspolitisk åtgärd, och

1. inte har fyllt tjugofem år, eller
2. har fyllt tjugofem år men av särskilda skäl är i behov av kompetenshöjande insatser, eller
3. följer en utbildning med tillgång till finansiering i särskild ordning men under tid för studieuppehåll behöver försörjningsstöd.

Praktik eller kompetenshöjande verksamhet som avses i första stycket skall syfta till att utveckla den enskildes möjligheter att i framtiden försörja sig själv. Verksamheten skall stärka den enskildes möjligheter att komma in på arbetsmarknaden eller, där så är lämpligt, på en fortsatt utbildning. Den skall utformas med skälig hänsyn till den enskildes individuella önskemål och förutsättningar. Nämnden skall samråda med Arbetsförmedlingen innan beslut fattas enligt första stycket.

4 kap. 5 §

Om den enskilde utan godtagbart skäl avböjer att delta i praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet som anvisats enligt 4 §, får fortsatt försörjningsstöd vägras eller nedsättas. Detsamma gäller om han eller hon utan godtagbart skäl uteblir från praktiken eller den kompetenshöjande verksamheten.

9 kap. 1 §

Om någon genom oriktiga uppgifter eller genom underlåtenhet att lämna uppgifter eller på annat sätt förorsakat att ekonomiskt bistånd enligt 4 kap. 1 § utgetts obehörigen eller med för högt belopp, får **nämnden** återkräva vad som har betalats ut för mycket. Om någon i annat fall än som avses i första stycket tagit emot sådant ekonomiskt bistånd obehörigen eller med för högt belopp och skäligen borde ha insett detta, får **nämnden** återkräva vad som har betalats ut för mycket.

9 kap. 2 §

Socialnämnden får, i andra fall än som avses i 1 §, återkräva bistånd som den enskilde har erhållit enligt 4 kap. 1 § endast om det har lämnats

1. som förskott på en förmån eller ersättning,
2. till den som är indragen i arbetskonflikt, eller
3. till den som på grund av förhållanden som han eller hon inte kunnat råda över hindrats från att förfoga över sina inkomster och tillgångar.

Har ekonomisk hjälp lämnats i annat fall än som avses i 4 kap. 1 § får **nämnden** återkräva hjälpen, om den getts under villkor om återbetalning. Ett beslut som avser ekonomisk hjälp som kan komma att återkrävas enligt denna paragraf skall vara skriftligt. Beslutet skall innehålla uppgift om den eller de omständigheter som enligt denna paragraf utgör grund för återbetalningsplikten.

Beslutet skall delges den enskilde.

9 kap. 3 §

Vill socialnämnden föra talan om ersättning som en enskild inte återbetalar frivilligt för ekonomisk hjälp som avses i 1 eller 2 § eller för kostnader som kommunen har haft enligt 3 8 kap. 1 § första eller andra stycket, skall talan väckas hos förvaltningsrätten inom tre år från det kommunens kostnader uppkom. Talan väcks vid den förvaltningsrätt inom vars domkrets den enskilde är bosatt.

Talan om ersättning får inte bifallas, om den ersättningsskyldige genom att återbetala kostnaden eller en del av denna kan antas bli ur stånd att klara sin försörjning eller sin dagliga livsföring i övrigt eller annars synnerliga skäl talar mot bifall till ersättningsanspråket.

9 kap. 4 §

Socialnämnden får helt eller delvis efterge den ersättningsskyldighet som avses i 1 och 2 §§ och i 8 kap. 1 § första och andra styckena.

3 Norm för ekonomiskt bistånd

3.1 Tillämpning

Andra ersättningar går före försörjningsstödet (bostadsbidrag, underhållsstöd, m.m.). Den enskilde är skyldig att i första hand ansöka om dessa innan rätten till bistånd träder in.

De som uppbär ekonomiskt bistånd skall tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Biståndet skall utformas så att det stärker den enskildes resurser att leva ett självständigt liv. Biståndet skall lämnas så att det främjar människors fortsatta rehabilitering och förebygger framtida biståndsbehov.

Försörjningsstödet indelas i socialtjänstlagen i två delar. Dels det schablonberäknade riksnormen som är lika för alla. Dels de poster som varierar individuellt ”skäliga kostnader” såsom boende, hushållsel, arbetsresor, hemförsäkring samt medlemskap i fackförening och arbetslöshetskassa.

Med begreppet livsföring i övrigt avses alla de olika behov som den enskilde kan ha för att tillförsäkras en skälig levnadsnivå och som inte omfattas av försörjningsstödet. Det kan vara fråga om bistånd till läkarvård eller tandvård, glasögon, möbler, husgeråd, vinterkläder, vård- och behandlingsinsatser för missbrukare, hemtjänst, skärskild boende för äldre och funktionshindrade, m.m. Det är inte möjligt att lämna en uttömmande uppräkningslista av vilka insatser eller behov som skall anses ingå. En individuell bedömning måste göras i varje enskilt fall.

Försörjningsstödet bör som regel beräknas utifrån de inkomster hushållet haft kalendermånaden innan utbetalningsmånaden. Inkomster som hushållet fått tidigare bör vanligtvis inte påverka försörjningsstödet belopp, om inte inkomsterna varit mycket höga eller varit avsedda för en viss längre tidsperiod, t.ex. ett avgångsvederlag.

3.2 Inkomster som i sin helhet reducerar biståndet (belopp efter skatt)

- inkomster av arbete
- sjukpenning, rehabiliteringspenning, föräldrapenning
- pension, livränta

- sjukersättning eller aktivitetsersättning (tidigare förtidspension och sjukbidrag)
- arbetslöshetsersättning (a-kassa/alfa-kassa), även starta-eget-bidrag
- bidrag vid arbetsmarknadsutbildning, aktivitetsstöd
- underhållsstöd och utfyllnadsbidrag
- barnbidrag/förlängt barnbidrag
- flerbarnstillägg
- bostadsbidrag, bostadstillägg och inackorderingstillägg
- familjebidrag
- studiemedel, övrigt studiestöd enligt studiebestämmelserna
- arvodesdelen av familjehemsersättning eller annat arvode
- överskott på skattekonto som inte omhändertas av Kronofogden
- räntor, utdelningar och reavinster
- utbildningspremie (efter värnpliktstjänstgöring)
- avgångsvederlag
- försäkringsersättning och skadestånd som kompenserar den enskilde för förlust av egendom som kan tillgodose hushållets behov genom att avyttras

Undantag:

- En arbetslös med barn bör kunna spara upp till fyra veckors föräldrapenning fram till det år under vilket föräldrapenning senast skall tas ut.
- Den som fyllt 61 år bör inte tvingas att utnyttja den möjlighet som finns att göra förtida uttag på sin ålderspension.

3.3 Inkomster som inte eller delvis reducerar biståndet

Underårigs arbetsinkomster bör inte oavkortat dras av från riksnormen. Detsamma gäller för ungdomar som går i gymnasiet där föräldrarna fortfarande har underhållsskyldighet. En viss del av inkomsterna bör disponeras för den underåriges/gymnasieelevens egen räkning, som en stimulans. Särskilt gäller detta inkomster från feriearbete.

Vid mycket tillfälligt hjälpbehov kan ekonomiskt bistånd utbetalas enligt livsmedelsnormen. Livsmedelsnorm kan t.ex. utgå när försörjningsstöd redan beviljats för innevarande beräkningsperiod.

Under den tid då ekonomiskt bistånd lämnas enligt livsmedelsnorm kan vid behov hjälp utgå särskilt för täckande av kostnader för telefonavgift med skäligt belopp, radio- och TV-licens, hemförsäkring, läkarvård och medicin samt kläder till vuxna.

Extra tillägg till studiebidrag eller fondmedel som utbetalats efter social bedömning ska inte beaktas vid normberäkning.

Den del av vårdbidrag och handikappersättning som enligt beslutsmeddelande från Försäkringskassan avser merkostnader eller extra kostnader relaterade till handikappet ska ej medräknas som inkomst. Handikappersättning eller merkostnader knutna till funktionshinder ska inte beaktas vid normberäkning.

Särskild beräkningsregel genom 4 kap. 1 b § SoL för **inkomster av anställning** – Jobbstimulans- regeln gäller för inkomst av anställning. Det innebär att 25% av

nettoinkomsten under vissa förhållanden inte ska beaktas vid prövning av ekonomiskt bistånd (Prop. 2012/13:94 s.20). Jobbstimulansen är personlig och gäller inte hushållet som helhet. Jobbstimulansen gäller i 24 mån. Tiden ska vara sammanhängande. Den enskilde kvalificeras om den enskilde fått försörjningsstöd under en sammanhängande tid om sex månader.

Fribelopp för barns och skolungdomars inkomster av eget arbete i 4 kap 1 a § SoL höjs till ett prisbasbelopp per kalenderår.

3.4 Förvaltningsbesvär/överklagan

Enligt 16 kap 3 § SoL får ett beslut som socialnämnden har meddelat i fråga om bistånd enligt 4 kap 1 § SoL överklagas hos allmän förvaltningsdomstol genom förvaltningsbesvär.

Överklagandet skall skriftligt inlämnas till ansvarig områdeschef. Ankomstdatumet skall stämplas på skrivelsen. Skrivelsen skall registreras.

För att överklagandet skall gälla, måste det ha inkommit i rätt tid (inom tre veckor efter det att den enskilde tagit del av beslutet). Om det inte skett, skall ett avvisningsbeslut fattas av områdeschef som delges den enskilde. Överklagandet går då inte vidare till Förvaltningsrätt.

Om överklagandet inkommit i rätt tid tar områdeschefen ställning till om beslutet med ledning av den enskildes synpunkter bör omprövas helt eller delvis.

Om beslutet helt omprövas i den enskildes favör skall ett nytt beslut fattas och därmed förfaller den enskildes överklagande, som då inte behöver gå vidare till Förvaltningsrätten.

Om beslutet delvis omprövas skall ett nytt beslut fattas. Beslutet ska sedan gå vidare till Förvaltningsrätten, om inte den enskilde är nöjd och återtar sin överklagan.

Om områdeschef delvis eller helt vill vidhålla ursprungligt beslut ska beslutet och övriga handlingar i ärendet snarast möjligt översändas till Förvaltningsrätten. Tillsammans med dessa handlingar skall också följa ett yttrande från områdeschef. I yttrandet ska den enskildes argument för omprövning av beslut avvisas med stöd av lagstiftningen, allmänna råd och kommunala riktlinjer.

4 Ekonomiskt bistånd till särskilda grupper

4.1 Arbetslösa

Rätten till bistånd kräver att:

- den enskilde är aktivt arbetsökande. Det innebär att den sökande skall redovisa minst fem sökta arbeten per månad vid ansökan och vara inskriven på Arbetsförmedlingen. Arbetena skall vara tjänster/lediga tjänster som han/hon rimligtvis kan få.
- den enskilde står till arbetsmarknadens förfogande som framgår om lagen om Alfa-kassa och lagen om A-kassa.

- den enskilde tar anvisat arbete, att han/hon inte genom eget agerande skilts från arbete eller agerat så att möjlighet till arbete/praktik inte kommit till stånd.
- en genomförandeplan bör upprättas efter två månader med respektive sökande för individuell bedömning hur han/hon skall kunna gå mot självförsörjning. Exempelvis arbete, praktik, utbildning, m.m. Planen skall följas upp och omprövas löpande. Om arbetslösheten blir långvarig (sex månader) bör ny plan upprättas. Detta är särskilt viktigt när det gäller ungdomar.
- den enskilde ska vara inskriven på Arbetsförmedlingen och ha en aktuell handlingsplan som uppdateras kontinuerligt och lämnas in tillsammans med ansökan.
- Socialnämnden ska samråda med Arbetsförmedlingen innan beslut fattas enligt 4 kap 4 § SoL. Detta innebär att den som uppbär ekonomiskt bistånd skall delta i av nämnden anvisad praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet om den enskilde inte har kunnat beredas någon lämplig arbetsmarknadspolitisk åtgärd. Den enskilde ska inte ha fyllt 25 år, och av särskilda skäl är i behov av kompetenshöjande insatser. Den sistnämnda verksamheten är avsedd att stärka den enskildes möjligheter på arbetsmarknaden eller inför fortsatt utbildning och utformas med skälig hänsyn till individuella önskemål och förutsättningar.

4.2 Samordningsförbundet (SOF) Härnösand - Timrå.

SOF är en finansiell samverkan mellan Härnösands kommun, Timrå kommun, Landstinget, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. Målgruppen är personer mellan 18-30 år och som har kontakt med minst två utav dessa myndigheter. Insatsen bygger på frivillighet. Personerna får inte lida av någon allvarlig psykisk störning eller vara aktiv i missbruk. I Lärande o Arbete skrivs personerna in i sex månader med möjlighet till förlängning om speciella behov föreligger. Projekttiden är tänkt i tre tidsperioder om ca två månader vardera där den första perioden ägnas åt att ”se inåt”. Under andra perioden skall fokus ligga på att börja ”se utåt” och tredje och sista perioden skall ägnas åt praktik, arbetsträning, studier, söka arbete eller en kombination av dessa.

4.3 Barnfamiljer

Barnperspektivet ska i utredningar alltid utredas, beaktas och redovisas

När beslut rör barn ska särskilt beaktas vad hänsynen till barnens bästa kräver.

I ärenden där det finns barn i familjen ska konsekvenserna för barnen av det beslut som fattas alltid övervägas. **Vid avslagsbeslut ska det dokumenteras att detta har skett.**

För barnfamiljer som uppbär ekonomiskt bistånd räknas de faktiska inkomsterna (barnbidrag, m.m.) in i familjens beräkning.

Vid långvarigt bidragsberoende (mer än sex månader) skall en mer generös bedömning göras kring resor, aktiviteter, m.m., som avser barnen.

Efter skälighetsbedömning utifrån behov, kostnad och långvarigt biståndsbehov beviljas faktisk kostnad till en aktivitet per termin och barn. Utrustning beviljas efter individuell bedömning.

Riksnorm utgår för de dagar som barnet vistas hos sin förälder. Som underlag för beslut behövs ett aktuellt umgängesintyg.

I de ansökningar som görs av barnfamiljer om bistånd till hyresskuld och el-skuld ska alltid tas hänsyn till barnperspektivet. Det ska klart och tydligt framgå vilka negativa och positiva konsekvenser det fattade beslutet får för barnen som berörs. Vid eventuell vräkning skall alltid personal från socialtjänsten vara närvarande.

I de fall arbetslösa med barn söker ekonomiskt bistånd skall inte föräldrarna tvingas utnyttja alla ersättningsdagar med föräldrapenning. Detta gäller under förutsättning att behovet av ekonomiskt bistånd är långvarigt. Vid långvarigt biståndsbehov måste föräldrarna ta ut full ersättningsgrad (sju dagar per vecka). Upp till fyra veckor kan anses skäligt att få spara fram till det levnadsår, för barnet, under vilken föräldrapenning senast kan tas ut.

4.4 Brottsoffer/Våld i nära relationer

I 5 kap 11 § SoL finns en bestämmelse om socialtjänstens stöd till brottsoffer.

”Socialnämnden bör verka för att den som utsatts för brott och dennes anhöriga får stöd och hjälp. Socialnämnden bör härvid särskilt beakta att kvinnor som är eller har varit utsatta för våld eller andra övergrepp i hemmet kan vara i behov av stöd och hjälp för att förändra sin situation.” Bestämmelsen gäller för alla typer av brottsoffer och deras anhöriga, även om kvinnor som utsatts för våld i hemmet särskilt bör uppmärksammas. Till gruppen anhöriga räknas givetvis eventuella barn. Det bör påpekas att våld eller andra övergrepp i hemmet också finns i samkönade relationer.

Kvinnor som är eller har varit utsatta för våld eller andra övergrepp kan ha upprepade behov av akut bistånd från socialtjänsten. Ofta är en del av behovet ekonomiskt och kan gälla t.ex. oplanerade och brådskande utgifter för vardagliga behov. Att en kvinna är misshandlad behöver inte automatiskt betyda att den vanliga biståndsprövningen helt bör sättas ur spel. Hur socialtjänsten skall hantera detta måste bedömas från fall till fall.

I socialstyrelsens allmänna råd om ekonomiskt bistånd (SOSFS 2003:5) ges exempel på då det kan finnas skäl att beräkna kostnader till en högre nivå än riksnormen.

En utgångspunkt vid prövningen av ekonomiskt bistånd är att alla inkomster och tillgångar räknas som gemensamma för makar, registrerade partner och sambor. Normalt ska den ena parten i ett par inte kunna få bistånd för egen del utan att den andres inkomster eller tillgångar beaktas. Om en misshandlad kvinna söker ekonomiskt bistånd hos socialtjänsten bör man i första hand försöka hjälpa henne att få ut pengar från mannen. I väntan på det bör hon kunna få bistånd.

Om partnern vägrar att skjuta till pengar måste socialtjänsten göra en bedömning i det enskilda fallet.

Skadestånd som är av personlig karaktär skall inte beaktas vid beräkning.

Skadestånd som gäller enskild egendom beaktas vid beräkning.

4.5 Egna företagare

Huvudprincipen är att ekonomiskt bistånd inte bör utgå till att finansiera affärsverksamhet eller till att reglera skulder som uppkommit i en sådan verksamhet.

Om en företagare söker bistånd på grund av att företaget inte lönar sig, kan socialnämnden avslå framställningen med hänvisning till att den enskilde kan avregistrera sitt företag och ställa sig till arbetsmarknadens förfogande. Undantag kan vara:

- att behovet av bistånd är kortvarigt (högst tre månader) och därefter kommer företaget att åter ge inkomster, eller
- att företagaren har erhållit aktivitetsstöd från arbetsförmedlingen under sex månader och det finns utsikter att företaget ger inkomster inom en snar framtid (cirka tre månader), eller
- att verksamheten i firman ger en viss inkomst och den sökande bedöms inte vara möjlig att placera på lönearbetsmarknaden inom en överskådlig tid.

4.6 Hemmavarande vuxna barn/underhållskyldighet

Föräldrarna har underhållsskyldighet för sitt barn till dess att barnet fyllt 18 år enligt 7 kap Föräldrabalken (FB). Går barnet i skolan då det fyller 18 år är föräldrarna underhållsskyldiga så länge den unge går i skolan, dock längst till dess att barnet fyller 21 år. Till skolgång räknas studier i grundskolan, gymnasieskolan eller annan jämförbar utbildning.

I kostnaderna för underhåll ska båda föräldrarna ta del, var och en efter sin ekonomiska förmåga.

Om barnet är över 18 år och gift men går kvar i gymnasiet är föräldrarna underhållsskyldiga om inte make eller maka kan försörja sin partner (Kammarrätten 2004-12-08, mål nr 2352-2004).

Ungdomar som genomgår gymnasieutbildning eller motsvarande räknas in i den totala bedömningen av familjens ekonomi vid prövning av ekonomiskt bistånd.

Vuxna hemmavarande barn som fyllt 18 år och är arbetslösa söker självständigt ekonomiskt bistånd. Om den unge inte tidigare betalat hyresdel till föräldern skall det som huvudregel inte beviljas bistånd till detta.

Ekonomiskt bistånd till barn och ungdomar som ännu inte har fyllt 18 år prövas endast i undantagsfall och i samråd med handläggare från familjestöd. Utredningen kräver i allmänhet att den unges föräldrar kontaktas för att få kännedom om deras ekonomiska möjligheter att bidra till den unges försörjning. Huvudregeln är att bistånd till hyresdel inte ska beviljas. Undantag ska göras när den unge är medlem i en familj som har löpande försörjningsstöd eller som annars skulle bli i behov av det. Följande fall blir aktuella:

- inkomst av bostadsbidrag bortfaller när den unge fyllt 18 år eller avslutar gymnasiet. Hyresdel för den unge kan beviljas med samma summa som det tidigare bostadsbidraget. Gäller för hushåll med endast barn över 18 år.
- föräldrarna söker bostadsbidrag som barnfamilj. Försäkringskassan räknar ut en hyresdel som det vuxna barnet ska betala vilket minskar föräldrarnas hyra och

bostadsbidrag. Biståndet till hyra kan beviljas med den summa som Försäkringskassan fastställt som hyresdel. Gäller hushåll med barn både under och över 18 år.

För att bedömning kring hyresdel skall kunna genomföras måste intyg från Försäkringskassan inkomma där det framgår att föräldrarna fått sitt bostadsbidrag reducerat på grund av att barnet fyllt 18 år.

4.7 Ungdom/vuxet barn som tidigare betalat hyresdel till föräldrarna

Hyresdel ska beviljas om den sökande tidigare en period själv betalat hyresdel. Perioden ska inte ligga mer än tre månader bakåt i tiden och vara av minst tre månaders varaktighet.

Hyresdel räknas ut enligt det beräkningssätt som Försäkringskassan använder.

4.8 Pensionärer

Personer som är 65 år och äldre som ansöker om försörjningsstöd ska hänvisas att ta kontakt med Försäkringskassan för att ansöka om äldreförsörjningsstöd i stället.

Äldreförsörjningsstödet riktas till personer med ingen eller låg pension som är bosatta i Sverige för att de skall garanteras en viss lägsta nivå. Äldreförsörjningsstöd kan betalas ut från och med den månad en person fyller 65 år och personer som är aktuella för ekonomiskt bistånd i form av försörjningsstöd ska i god tid uppmanas att lämna in ansökan till Försäkringskassan. Äldreförsörjningsstödet beviljas inte retroaktivt. En ny ansökan skall lämnas in var 12:e månad. Om försörjningsstöd beviljas i avvaktan på beslut hos Försäkringskassan ska det återsökas.

4.9 Personer i arbetskonflikt

Personer indragna i arbetskonflikt har rätt till ekonomiskt bistånd efter samma grunder som andra hjälpbehövande. Biståndet är förenat med återbetalningsskyldighet vilket den bidragssökande ska informeras om vid ansökningstillfället.

4.10 Personer i behov av förmedlingsmedel

Förmedlingsmedel kan enligt 4 kap 2 § SoL beviljas den som inte visat tillräcklig förmåga att prioritera sina inkomster på ett sådant sätt att grundläggande behov såsom hyra och mat för dagen tillgodoses.

Genom en skriftlig frivillig överenskommelse mellan socialnämnden och den enskilde överförs den enskildes inkomster till ett så kallat förmedlingsmedelskonto som sedan handläggs i Procapita. **Av överenskommelsen skall vidare framgå hur inkomsterna ska disponeras.**

Genom denna överenskommelse förvärvar socialnämnden på intet sätt dispositionsrätten eller bestämmanderätten över medlen på kontot. Biståndet förutsätter ett fortgående samtycke av den enskilde. Biståndet ska således kontinuerligt omprövas. Den enskilde kan när som helst bryta överenskommelsen och disponera pengarna på det sätt denne önskar.

4.11 God man

Behov av god man eller insatser i form av kontaktperson bör noga vara prövade innan beslut om egna – medels konto fattas.

4.12 Personer i kriminalvård/bistånd/bostadskostnad

Kriminalvården står för de kostnader som är förenade med vården under den tid personen är intagen på kriminalvårdsanstalt.

Under tiden en person är häktad ansvarar kriminalvården för dennes kostnader. Ansvaret upphör när personen är villkorligt frigiven.

Den intagne erhåller ersättning för deltagande i kriminalvårdsanstaltens programverksamhet. 10 % av denna ersättning innehålls för permissions- och frigivningsändamål. Medlen ska användas till utgifter i samband med permission och frigivning, t.ex. resa, uppehälle, klädinköp, etc.

Klädbehov tillgodoses i första hand av den intagne själv genom egna medel eller att han eller hon kontaktar personer utanför anstalten som kan ha tillgång till den intagnes kläder. I annat fall kan Kriminalvården bevilja en för årstiden lämplig klädutrustning. Likaså skall den intagne i god tid få möjlighet att beställa tid hos socialtjänsten. I avvaktan på tid för besök kan ett frigivningsbidrag ges för att täcka kostnaderna för en skälig levnadsnivå fram till dess den enskilde kan besöka socialtjänsten.

Enligt Kriminalvårdens föreskrifter och allmänna råd om fängelse (KVFS 2011:1) kan den enskilde beviljas till exempel akut och grundläggande tandvård. Kriminalvården bekostar också glasögon och synundersökning men inte boendekostnader. Därför kan det vara lämpligt att socialtjänsten i vissa fall beviljar bistånd till boendekostnad under en begränsad tid för personer som avtjänar korta fängelsestraff.

Efter den villkorliga frigivningen har den enskilde samma rätt till bistånd enligt socialtjänstlagen som andra som vistas i kommunen.

Den som är intagen vid kriminalvårdsanstalt har normalt inte rätt till bistånd enligt 4 kap 1 § SoL till boendekostnaden om det tilldömda straffet överstiger sex månader. Däremot kan den intagnes familj ha rätt till bistånd.

4.13 Bostad för häktade:

Personer som avtjänar en faktisk strafftid på högst sex månader samt häktade, bör ges ekonomiskt bistånd till den faktiska boendekostnaden under hela häktningstiden respektive strafftiden, om de annars riskerar att bli bostadslösa. Socialnämnden bör rekommendera den enskilde som avtjänar ett straff att hyra ut sin bostad i andra hand, om hyresvärden ger sitt samtycke och det är lämpligt. Om hyresvärden inte ger något sådant samtycke, kan hyresgästen begära tillstånd till uthyrningen hos hyresnämnden. Socialnämnden bör i förekommande fall ge ekonomiskt bistånd till boendekostnaden i avvaktan på hyresnämndens beslut.

4.14 Sammanboende/makar/vuxna boende i föräldrahemmet

Som sammanboende avses makar, registrerade partner samt sådana sambor som avses i lagen om sambors gemensamma hem och lagen om homosexuella sambor.

Kan äkta makar bistå den andre, föreligger inte rätt till bistånd. I avvaktan på rättsliga åtgärder mot den av makarna som inte bidrar tillförsörjningen är socialnämnden skyldig att täcka tillfälliga biståndsbehov.

Sammanboende, ogifta vuxna människor likställs med gifta sammanboende i följande fall i fråga om försörjningsskyldighet:

1. När de har varit gifta med varandra.
2. När de har eller har haft barn tillsammans.
3. När de väntar barn tillsammans.
4. I övriga fall där samboförhållandet är eller bedöms bli varaktigt.

Punkt 4 innebär att någon absolut gällande regel inte kan sättas utan att en bedömning utifrån alla fakta i det enskilda fallet måste göras.

(Enligt SFS 2003-375 så avses med sambo två personer som stadigvarande bor tillsammans i ett parförhållande och har gemensamt hushåll).

Makars inkomster bör räknas som gemensamma vid prövningen av rätten till ekonomiskt bistånd. Detsamma bör gälla för registrerade partners inkomster. I regel bör detta även gälla för dem som lever i sådana samboförhållanden som avses i lagen om sambors gemensamma hem och lagen om homosexuella sambor. För sambor bör socialnämnden räkna med båda parternas sammanlagda inkomster och tillgångar från sammanflyttningsdagen. Socialnämnden bör endast undantagsvis ge ekonomiskt bistånd enbart till den ena parten, om den som har inkomst inte bidrar till familjens försörjning. Andra situationer då nämnden bör kunna göra undantag från principen om gemensamma tillgångar är om den ena parten varit utsatt för hot eller misshandel av den andra parten.

Om den ena parten studerar och studierna är en förutsättning för den framtida försörjningen, bör socialnämnden inte ställa som villkor för ekonomiskt bistånd att han eller hon avbryter studierna för att stå till arbetsmarknadens förfogande. Om den studerande däremot har faktiska möjligheter att utan studierna få arbete som medför stadigvarande försörjning, kan det vara rimligt att han eller hon söker arbete för att kunna bidra till familjens försörjning. Den studerande bör dock få fullfölja påbörjad termin eller kurs. Studerandes inkomster i form av studiebidrag/lån inkluderas i familjens gemensamma inkomster.

För vuxna i föräldrahemmet, där föräldrarna inte har försörjningsansvar med egen ekonomi, beviljas full norm. Hushållets storlek påverkar dock gemensamma kostnaderna.

När det är t.ex. fråga om en hemmavarande dotter som har ett barn ska utrymme ges för att dottern skall kunna erhålla försörjningsstöd för ensamstående med barnnorm.

Två personer som inte lever under ”parliknande” förhållanden men som delar bostad likställs som sambo vid upprättad beräkning.

4.15 Vuxna Studerande

Grundregeln är att vuxna studerande skall försörja sig genom studiemedel eller vuxenstudiestöd, inte genom ekonomiskt bistånd. Försörjningsstöd skall i princip inte utgå till studerande som i övrigt är arbetsföra. Tilläggsbidrag till den som studerar och har barn bör sökas. (Se www.csn.se).

Studiemedel genom CSN kan inte sökas för grundskole- eller gymnasiestudier om ungdomarna är under 20 år. För högskolestudier gäller inte denna åldersgräns.

För studerande som fortsätter sina studier nästkommande termin och uppburit studiemedel/lån gäller:

- Studerande förväntas i första hand genom förvärvsarbete klara sin försörjning under ferierna. Biståndet enligt 4 kap 1 § SoL kan utgå om den studerande inte erhållit feriearbete trots att han eller hon aktivt och i tillräckligt god tid sökt sådant arbete. Biståndet kan även utgå i väntan på lön, mot återkrav som förskott på denna lön. Biståndet kan inte återkrävas om den ersättningskyldige genom det inte kan klara sin försörjning framöver (9 kap 2 o 3 §§ SoL). Socialtjänsten kan ställa krav på deltagande i kompetenshöjande verksamhet under ferieuppehållet för att ekonomiskt bistånd skall utgå (4 kap 4 § 1 st SoL).

Föräldrarnas underhållsskyldighet enligt 7 kap FB **kan inte återopas** när gymnasiestudier avbryts och den unge, 18 år eller äldre, ställer sig till arbetsmarknadens förfogande.

För dem som inte fullföljer 3-årig gymnasieutbildning har skolan uppföljningsansvar och kan bistå med individuell rådgivning och praktiskt stöd.

För de som härigenom erhåller en studiebidragsnivå som underskrider normen för ekonomiskt bistånd gäller samma grundregel som för övriga gymnasiestuderande, d.v.s. att de i normalfallet skall hänvisas till att söka studielån. De som inte har godkända betyg i kärnämnen från grundskolan skall kunna erhålla ekonomiskt bistånd under studietiden om det kan anses skäligt utifrån den sökandes möjlighet att erhålla arbete och bli självförsörjande, samt i rehabiliterande syfte.

Den enskilde som studerar på grundläggande nivå på vuxenutbildning skall ansöka om bidragsdelen hos CSN. Om den enskilde läser mer än 50 % på gymnasienivå skall han eller hon ansöka om både bidragsdel och lånedel hos CSN.

Om ekonomiskt bistånd ges av socialtjänsten för studier skall även rimlig kostnad för böcker och annat studiematerial ingå i biståndet. Möjligheten att inköpa begagnade läromedel ska undersökas och utgångspunkten ska vara vad studerande i allmänhet har möjlighet att bekosta.

Om nämnden godtagit att den ena parten i hushållet studerar, hanteras hushållets ekonomi som vanligt, det vill säga inkluderar den studerande i beräkningen och räknar hans eller hennes studiemedel som inkomst. Hela familjen inkomster beaktas. Studielån betalas tillbaka av den enskilde. (*socialstyrelsens handbok ekonomiskt bistånd 2013*)

Högskolestuderande beviljas som regel inte försörjningsstöd.

Personer som studerar på Komvux skall kunna redovisa att de gjort vad de kan för att bidra till sin försörjning innan rätten till bistånd träder in. Detta gäller vid studieuppehåll.

Personer som studerar SFI ska ha full sysselsättning likvärdigt med en normal arbetsdag (heltid) för att vara berättigade till försörjningsstöd.

4.16 Sjukskrivna

För att den enskilde ska vara berättigad till försörjningsstöd krävs i regel att läkarintyg bifogas med ansökan, där arbetsförmågan tydligt framgår, samt under vilken period sjukskrivningen avser. Detta ska dokumenteras i utredning eller journalanteckning.

Den sökande ska bifoga ett aktuellt läkarintyg som styrker arbetsförmåga tillsammans med ansökan. Om Försäkringskassan gör bedömningen att personen är arbetsför måste personen anmäla sig som arbetssökande på Arbetsförmedlingen för att bistånd ska utgå.

Bistånd kan utgå som förskott på förmån till sjukskrivna som överklagat indragen sjukpenning.

Nedsatt eller bristande arbetsförmåga på grund av sjukdom skall styrkas. Den enskilde är berättigad till ekonomiskt bistånd som komplettering om sjukpenningen understiger gällande riksnorm. Bistånd kan utgå som förskott på förmån till sjukskrivna som överklagat indragen sjukpenning.

Även utan läkarintyg eller i de fall Försäkringskassan bedömt att en viss del av arbetsförmågan kvarstår men den biståndssökande uppenbart saknar psykiska eller fysiska förutsättningar att få eller behålla ett arbete ska bistånd kunna utgå. Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen ska samverka i de fall där sjukpenning inte beviljas trots läkarintyg.

Kunskaper om den enskildes arbetsförmåga kan inhämtas via andra myndigheter eller inom socialtjänsten. I tveksamma fall av psykiatrisk karaktär kan läkare anlitas för bedömning av arbetsförmågan.

4.17 Bistånd till Ungdomar som önskar flytta hemifrån

Enligt tidigare regeringsrättsdomar har hemma boende upp t.o.m. 21 år ingen ovillkorlig rätt till eget boende såvida det inte är nödvändigt för att de skall uppnå en skälig levnadsnivå, t.ex. trångboddhet eller mycket svåra motsättningar inom familjen. Sökande har en skyldighet att planera sin ekonomi så att han undviker ett bidragsberoende. Rätt till bistånd föreligger endast om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt. Det innebär att sökande i första hand skall ta egna ekonomiska resurser i anspråk. Med det avses även att rikta krav mot föräldrarna. (Regeringsrättsdom 1994 ref 61).

Ekonomiskt bistånd till eget boende för ungdomar beviljas endast om det klart framgår att den unge själv har betalat hyran under minst fyra månader eller då socialtjänsten har medverkat till att den unge beroende av särskilda omständigheter har flyttat. Ungdomarna under 25 år har alltså ingen ovillkorlig rätt till bistånd i syfte att bereda den eget boende.

4.18 Asylsökande

Asylsökande skall alltid hänvisas till Migrationsverket som beviljar bistånd i form av dagersättning enligt lag om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA). Detta gäller oavsett om den asylsökande vistas på förläggning eller hos släkting i kommunen.

Övriga som sökt uppehållstillstånd i Sverige och omfattas av 1 § punkt 3 LMA (lag om mottagande av asylsökande personer med flera) d.v.s. har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige och av särskilda skäl (ej asylskäl) medgetts rätt att vistas här medan ansökan

prövas kan beviljas dag ersättning enligt LMA som utbetalas av kommunen. Dagersättning utbetalas enligt aktuell tariff som finns på Migrationsverket. Detta gäller även personer som tidigare haft uppehållstillstånd som upphört att gälla och som sökt nytt uppehållstillstånd. I de senare fallen kan det även bli aktuellt att bevilja hyra e.d.

Undantag från ovanstående skall göras för barn under 18 år som bor hos vårdnadshavare med uppehållstillstånd. Dessa skall ges bistånd enligt socialtjänstlagen. Observera att dag ersättning som ges av kommunen enligt LMA skall återsökas av staten. (Dagersättningen är inte ett beslut enligt 4 kap 1 § SoL).

4.19 EU-medborgare

EU-medborgare har rätt att komma hit, vistas och söka arbete här under förutsättning att de försörjer sig på egen hand. Bestämmelser om uppehållsrätt, som reglerar EU-medborgares rätt att vistas i landet, finns i utlänningslagen och utlänningsförordningen.

Upphållsrätt grundas inte på något formellt myndighetsbeslut utan uppehållsrätten inträder när de i lagen uppställda villkoren för olika kategorier av EU-medborgare är uppfyllda. Omvänt har en person inte uppehållsrätt om villkoren inte är uppfyllda.

Den som uppfyller kraven för uppehållsrätt och därmed har rätt att vistas i Sverige längre än tre månader har även rätt till likabehandling. Det innebär samma rättigheter och skyldigheter som övriga svenska medborgare och socialtjänstlagen ska tillämpas fullt ut.

Den som inte uppfyller kraven för uppehållsrätt bedöms vara i Sverige tillfälligt och ska i första hand hänvisas till sitt lands konsulat eller ambassad. Socialnämndens yttersta ansvar innebär dock att kommunen behöver pröva biståndsbehovet om det inte kan tillgodoses på annat sätt. Det yttersta ansvaret kan i det här fallet handla om akuta matpengar och en biljett hem.

För att kunna göra en bedömning kring uppehållsrätt i det enskilda fallet hänvisas till Socialstyrelsens vägledning ”Rätten till socialt bistånd för medborgare inom EU/EES-området”.

4.20 Värnpliktiga

För värnpliktiga och deras familjer är regeln att de bidrag som utgår enligt familjebidragsförordningen i form av dagsbidrag, skall täcka levnadskostnaderna.

Värnpliktiga får en utbildningspremie (tidigare utryckningsbidrag). Utbildningspremien baseras på dag ersättningen och utbildningens längd.

5 Normer och beräkningsgrunder för handläggning av ekonomiskt bistånd

5.1 Personliga kostnader i kronor

Se meddelandeblad, bilaga 1, som ges ut av Socialstyrelsen varje år.

5.2 Gemensamma hushållskostnader i kronor – medlemmar i hushållet

När en person erhåller livsmedelsnormen beviljas som regel inte gemensamma hushållskostnader.

Barn ska räknas med som hushållsmedlemmar oavsett om de bor hos den som uppbär försörjningsstöd eller om de vistas där endast under umgängestiden. Kostnaderna för den unge bör beräknas utifrån riksnormen för det antal dagar barnet vistas hos respektive förälder. Umgängesintyg krävs som beslutsunderlag.

5.3 Reducerat försörjningsstöd

Innefattar endast normen för livsmedel.

5.4 Dagsbelopp

I de fall försörjningsstöd beslutas för en kortare period än en månad bör vid tillämpningen av riksnormen ett dagsbelopp räknas fram genom att riksnormsbeloppet multipliceras med tolv och produkten divideras med 365. En vecka är dagsbeloppet gånger 7 (SOSFS 2003:5).

5.5 Utbetalningsformer

Försörjningsstöd enligt 4 kap 1 § SoL beviljas och betalas i normalfallen ut månadsvis via bankkontoinsättning, plus- eller bankgiro. I undantagsfall kan pengar utbetalas via utanordningar eller via rekvisition till matvaruaffär eller apotek.

5.6 Missbruk

Ekonomiskt bistånd kan inte villkoras mot behandling. Om den enskilde inte bedöms stå till arbetsmarknadens förfogande pga. dokumenterat missbruk, har socialtjänsten ett ansvar för att erbjuda hjälp för att komma tillrätta med missbruket genom vuxen och resursenheten om sökande är motiverad till förändring. Planering skall i första hand utgå ifrån vad den enskilde vill förändra och vad han eller hon är beredd att göra. Sökande har ett eget ansvar för att undvika ett bidragsberoende och ekonomiskt bistånd kan förenas med krav på arbetsrehabilitering. Avbryts planeringen genom återfall i missbruk försenas den sökande inträde på arbetsmarknaden. Det kan då inte anses att den sökandes har gjort vad som krävs för att efter förmåga förbättra sina möjligheter att framöver bli självförsörjande. Bistånd bör då kunna vägras enligt Kammarrättsdom mål nr 1169-1999. Arbetslinjen följs om inte sökande är i ett sådant aktivt missbruk att arbetsrehabilitering inte är möjlig. Bistånd till hyra och matpengar beviljas till personer med behov av rehabilitering för sitt missbruk. (Socialnämnden kan ha anledning att misstänka att beviljat bistånd kan användas till andra utgifter än de poster som riksnormen anger).

De poster i försörjningsstödet som avser boende, hushållsel, arbetsresor, hemförsäkring samt medlemskap i fackförening och arbetslöshetskassa kan ej reduceras från de ”verkliga” beloppen.

Kontrollera delegationsordning vid beslut om eventuell reduktion av biståndet. Från den dagen då den enskilde påbörjar någon form av behandling beviljas full norm.

6 Bistånd utöver riksnorm/bistånd i andra fall

6.1 Advokatkostnader

Bistånd till juridisk hjälp beviljas som regel inte. Den enskildes behov kan normalt tillgodoses genom rättshjälp eller rättsskyddet i hemförsäkringen. Efter individuell prövning kan biståndet beviljas t.ex. i vissa familjerättsliga ärenden eller tvister angående boende. Ett skäl att bevilja bistånd kan vara att den biståndssökande annars inte uppnår skälig levnadsnivå. (RÅ 1989 not 120, Handbok Ekonomiskt bistånd sid. 71).

I första hand ska den sökande utnyttja det rättsskydd som ingår i hemförsäkringen. Detta rättsskydd gäller t.ex. för tvister angående vårdnad och underhåll men inte för tvister som rör äktenskapsskillnad, upplösning av samboförhållanden eller bodelning. I vissa fall kan rättshjälp från staten beviljas om det finns behov av mer omfattande insatser av juridiskt ombud. Hjälpen prövas utifrån den enskildes ekonomi och är numera avsevärt begränsad.

Ekonomiskt bistånd kan beviljas till självriskan vid rättsskydd och till den kostnad som tillkommer sökanden vid statlig rättshjälp om målet gäller t.ex. familjerättsliga ärenden.

Biståndet i övrigt till advokatkostnader ska endast beviljas om det finns särskilda skäl, till exempel att det av sociala skäl är mycket viktigt att en person får behålla sin bostad.

6.2 A-kassa/Alfa-kassa och fackföreningsavgift

Fackföreningsavgift skall i princip beviljas om biståndsbehov föreligger. Gäller inte ålderspensionärer.

Den enskilde har rätt att spara minst fem ersättningsdagar för att inte riskera att bli utförsäkrad.

6.3 Barnomsorg

Barnomsorgsavgift ska i princip beviljas om biståndsbehov föreligger. Det förutsätter dock att den enskilde undersökt sin möjlighet att få avgiftsreducering.

För att beviljas bistånd till barnomsorg bör den enskilde ha kommunal barntillsyn eller söka sådan.

Om barnet bor växelvis hos föräldrarna ska avgiften delas mellan parterna.

6.4 Barns födelseutrustning

I samband med barns födelse kan, efter särskild prövning, bistånd utgå till utrustning med 11,5 % av prisbasbeloppet. Det är alltid det faktiska behovet som avgör biståndet.

Biståndet kan avse

- säng med sängkläder,
- skötbädd,
- barnvagn med tillbehör
- barsele, m.m.
- utrustning för hygien

Hälften av det beviljade beloppet betalas ut före barnets födsel och den andra hälften efter.

6.5 Begravning

Ekonomiskt bistånd beviljas till begravningskostnader i de fall där dödsboets tillgångar inte är tillräckliga för att täcka skälig kostnad för en värdig begravning. Vid bedömning av dödsboets betalningsförmåga ska begravningskostnader gå före betalning av skulder för hyra, hushållsel, telefon etc. hänsyn ska tas till tillgångar i form av t.ex försäkringar.

Begravningskostnader täcks i första hand av tillgångarna i dödsboet. Om dödsboet saknar tillgångar helt eller delvis, bör socialnämnden ge ekonomiskt bistånd som möjliggör en värdig begravning. Hänsyn bör tas till allmänt vedertagna begravningstraditioner och i förekommande fall olika religiösa och etniska gruppers speciella önskemål om hur en begravning skall ordnas. Den avlidnes och anhörigas önskemål beträffande formerna för begravningen bör respekteras, om kostnaden är skälig. Ekonomiskt bistånd till begravningskostnader bör motsvara kostnaden för en begravning i Sverige och i regel inte vara högre än ett halvt basbelopp. I en förälders försörjningsskyldighet ligger även ett ansvar att efter förmåga stå för kostnaderna för ett barns begravning.

Beviljat bistånd kan återkrävas enligt SoL 9 kap. 2 § första stycket.

Skälig kostnad för vanlig begravning innefattar:

Ekonomiskt bistånd till begravningskostnad beviljas med maximalt 50 % av basbeloppet inklusive kostnader för förtäring och gravsten. Hänsyn ska dock tas till de prisalternativ som finns hos ortens begravningsentreprenörer. Biståndet ska ge utrymme för en värdig begravning med beaktande av allmänt vedertagna begravningstraditioner. I de fall kostnaden överskrider

50 % av basbeloppet ska ansökan prövas enligt delegation.

Bistånd till kostnad för begravning av minderårig eller ofullgånget foster prövas i förhållande till vårdnadshavarens ekonomiska situation.

Dödsboanmälan kan göras under förutsättning att det inte finns några tillgångar, eller att tillgångarna, tillsammans med den avlidnes andel i eventuell efterlevande makas giftorättsgods, inte räcker till annat än begravningskostnader och andra utgifter som har uppstått i samband med dödsfallet.

En dödsboanmälan går till på följande sätt:

- Dödsboet utser en företrädare som kontaktar handläggaren på kommunen så snart som möjligt för information.
- Företrädaren och undertecknad bokar en besökstid för att göra en ekonomisk sammanställning över dödsboets tillgångar, utgifter och eventuella skulder. Vilket innebär att alla ekonomiska handlingar skall uppvisas tillsammans med kvitto på det man betalat. Samtliga dödsbodelägare får en kopia av de handlingar som upprättas.
- Företrädaren kontaktar t.ex. hyresvärd, elleverantör, tele, etc. och begär anstånd med betalning med anledning av att det är ett dödsbo. Begravningskostnader inklusive gravsten är den kostnad som skall betalas först.

De eventuella skulder som finns, söks det avskrivning på, det är således ingen risk att man som dödsbodelägare får arva några skulder, om man inte gått in som borgesman för något lån eller liknande.

Dödsboanmälan kan inte göras om:

- Det finns tomträtt, fastighet eller om dödsboet har ett överskott.
- Det finns oenigheter mellan dödsbodelägarna.
- Det finns komplicerad värderingsfråga.
- Det kräver omfattande efterforskning av tillgångar.

6.6 Boendekostnad

Högsta godtagbara boendekostnad är för den på orten gällande genomsnittskostnaden för olika bostadsstorlekar (uppdateras årligen).

Bistånd beviljas inte till kostnad för medlemskap i hyresgästföreningen. Kostnad för motorvärmare/garage beviljas endast om bil behövs för arbetsresor.

Om rätten till bistånd föreligger utgår ekonomiskt bistånd till boendekostnaden enligt följande förutsättningar:

- Bostadens storlek och kostnad skall vara skälig i förhållande till familjens storlek och inkomster. Med skäligt antal rum avses normalt två boende per rum, kök och vardagsrum oräknat. För ensamstående utan barn kan ett rum och kök i de flesta fall vara godtagbar standard. Ensamstående med barn kan motivera en större lägenhet utifrån barnens behov än vad två vuxna utan barn behöver. För ungdomar under 29 år skall högsta bostadsbidragsgrundande hyra gälla även om det är ett sambopar. Unga personer får rimligen acceptera en lägre boendestandard (se Ekonomiskt bistånd sid. 45). Om man har umgängesbarn bör hänsyn tas till barnets behov under umgängestiden.
- Hyreskostnaden ska i möjligaste mån anpassas till hushållets försörjningsmöjligheter. Därför bör diskussioner med de sökande föras om vikten av realistiska val vad gäller lägenhetsstorlek och boendestandard.
- I ett flertal domar under 90-talet har Regeringsrätten bedömt att unga vuxna är tillförsäkrad en skälig levnadsnivå genom att de får bo kvar i sitt föräldrahem. Den äldste sökande var 21 år. Regeringsrättens utslag anger inte någon övre gräns för hur länge ett fortsatt kvarboende kan anses skäligt. (se Handbok, Ekonomiskt bistånd sid. 53).
- För beviljande av ekonomiskt bistånd ska godkänt hyreskontrakt kunna uppvisas.
- Den enskilde måste ansöka om bostadsbidrag (inkomma med intyg på detta).
- Den enskilde måste varje månad uppvisa kvitto på att föregående månads hyra är betald.

Undantag gentemot ovanstående (högsta skäliga boendekostnad) principer kan göras om:

- Den enskildes boendekostnad bedöms oskäligt hög, men det rör sig om ett kortvarigt bidragsbehov.

- Bidragsbehovet är långvarigt och den faktiska boendekostnaden bedöms oskäligt hög. Den enskilde bör då uppmanas byta till billigare bostad eller på annat sätt sänka boendekostnaden. Den faktiska boendekostnaden kan då godkännas under en övergångstid, som inte bör överstiga fyra månader (uppsägning brukar normalt sett vara tre månader). Därefter gäller högsta godtagbara hyres-/boendekostnad.
- Vid ovanstående bedömning ska dock även beaktas om en flyttning förmodas åstadkomma negativa sociala konsekvenser, till exempel avbrott av barnomsorg, skolgång och ett socialt nätverk. Konsekvenserna för barnen skall särskilt beaktas och dokumenteras. Det kan också gälla personer med funktionshinder, ibland med specialanpassad bostad, och äldre med sviktande hälsa.

Om den enskilde som uppbär försörjningsstöd önskar flytta till ett dyrare boende bör detta beviljas om:

- Det föreligger starka medicinska eller sociala skäl som styrker flyttningsbehovet.
- Det har uppstått svåra personliga motsättningar mellan hushållsmedlemmarna.
- Bostaden inte uppfyller en skälig boendestandard med hänsyn till fysisk miljö eller trångboddhet.
- En ung vuxen genom att bo kvar i föräldrahemmet förhindras leva ett normalt vuxenliv och bli självständig.

6.7 Hyresrätt/bostadsrätt

Före beslut om bistånd till boendekostnad skall undersökas om familjen uppbär bostadsbidrag.

Lån för bostadsrätt kan medräknas (räntekostnad, ej amortering) upp till skälig kostnad enligt Socialstyrelsens riktlinjer för boendekostnader, d.v.s. vad en låginkomsttagare på orten kan kosta på sig samt i förhållande till hyresnivån på orten. Beräkningsgrunder för räntekostnad: Bruttoränta (100 % av räntekostnaden) räknas när familjen har skattejämkning. Nettoränta (70 % av räntekostnaden) räknas när familjen inte har skattejämkning.

Familj som behöver bistånd till lån för bostadsrätt och inte har skattejämkning, bör söka jämkning hos lokala skattekontoret.

6.8 Egen fastighet

Före beslut om bistånd till boendekostnad ska undersökas om familjen uppbär bostadsbidrag.

Lån (räntekostnad, **ej amortering**) som avser fastighetsförvärv och skäligt underhåll kan medräknas upp till skäliga boendekostnader enligt ovan.

Familj som behöver bistånd till lån för fastighet och inte har skattejämkning, skall söka jämkning hos lokala skattekontoret.

Vid hjälpbehov som bedöms bli kortvariga (ej överstigande sex månader) gäller att ekonomiskt bistånd kan utgå till den faktiska räntekostnaden även om bostadens storlek om kostnad överstiger vad som anges i Socialstyrelsens riktlinjer för boendekostnader. Motivet kan vara att familjen skall få skälig tid för bankkontakter eller försäljning av huset.

Vid hjälpbehov som bedöms överstiga sex månader utgår ekonomiskt bistånd endast om starka skäl föreligger, t.ex. att flyttning skulle medföra negativa sociala eller praktiska konsekvenser eller då en försäljning av fastigheten inte skulle avhjälpa biståndsbehovet.

Som bedömning av vad som är rimlig boendekostnad vid längre tids hjälpbehov gäller Socialstyrelsens riktlinjer för boendekostnader.

Det är viktigt att alltid göra en helhetsbedömning av familjens situation och också beakta andra motiv än de rent ekonomiska vid själva biståndsprövningen.

För vissa tillkommer t.ex. väghållning, vägföreningsavgift och tomträttsavgäld.

Bistånd till amortering beviljas inte.

6.9 Delad hyreskostnad

En hyresrättsinnehavare har enligt hyreslagen alltid rätt att ha en inneboende. Socialnämnden kan inte kräva att båda står för kontraktet. Vid beräkning av boendekostnaden för inneboende bör beaktas vad bostadsrättsinnehavaren och den inneboende avtalat, om kostnaden är skälig i förhållande till totala hyran.

Den som lever i hushållsgemenskap med bostadsinnehavaren bör inte räknas som inneboende. Med hushållsgemenskap avses att två eller flera personer stadigvarande bor i samma bostad så att flerpersonshushållets ekonomiska fördelar kan utnyttjas t.ex. gemensamt inköp av livsmedel eller genom gemensamt telefonabonnemang och tidning. Vid beräkning av bistånd ska den faktiska boendekostnaden, där det finns hushållsgemenskap, till exempel för ett hemmaboende vuxet barn (men även för andra) beräknas som den andel av bostadskostnaden som motsvarar antal rum som den sökande disponerar i förhållande till det totala antalet rum i bostaden. Varje rum bör då räknas som två enheter och köket som en enhet. (se Handbok Ekonomiskt bistånd sid. 48).

Vid delad bostad utan hushållsgemenskap bör boendekostnaden delas med antal boende i bostaden.

Vid andrahandskontrakt bör kontraktet och godkännande från hyresvärden uppvisas. Den faktiska hyran som bostadsinnehavaren och andrahandshyresgästen har avtalet bör godtas, under förutsättning att den är skälig. Utredning angående bostadsinnehavaren får inte göras om denne inte söker ekonomiskt bistånd.

Den sökande kan, om han eller hon normalt betalar hyra, framställa om bistånd till hyresdel. I de fall det rör sig om ungdomar bör socialtjänsten förvissa sig om att biståndet till hyresdel verkligen går till föräldrarna. Det kan ske genom att utbetala hyresdelen till föräldrarna eller begära kvitto på inbetald hyra. Kontrollera också om bostadsinnehavaren har bostadsbidrag och/eller uppbär ekonomiskt bistånd.

6.10 Cykel

Bistånd kan utgå till barn och vuxna med särskilda skäl, efter individuell prövning. Prislista från företag som säljer begagnad cykel används som riktlinje för biståndets storlek

6.11 Diettillägg, kostförstärkning

Skälet till behov av särskild kost skall alltid styrkas med läkarintyg. Det skall framgå av intyg hur länge läkarens bedömning gäller. Tillägg kan göras för fördyrad kost enligt Konsumentverkets beräkningar av förhöjda matkostnader vid olika kostbehov.

Enligt Konsumentverkets beräkningar är matkostnaderna högre vid vissa sjukdomar som kräver specialkost. Kosttillägg bör därför beviljas för vuxna personer som enligt läkarintyg behöver sådan kost, och om kostnaderna per år uppgår till högst 36 % av basbeloppet.

Vilka belopp som gäller för olika typer av specialkost framgår av beloppsbilagan.

Ersättning för merkostnader kan i vissa fall sökas hos Försäkringskassan – se rubrik ”Handikappersättning och Vårdbidrag” samt www.forsakringskassan.se, samt bilaga 1

6.12 Elkostnader och uppvärmning

I förhållande till hushållets storlek och bostad beviljas den faktiska kostnaden för hushållsel. Om kostnaden för hushållsel bedöms oskäligt hög kan dock en reducering övervägas. Konsumentverkets rapport om skäliga levnadskostnader ska tjäna som ett riktmärke vid socialnämndens bedömning om elkostnaden är skälig.

Hushållsel ingår i inneboendekostnaden för lägenhet. Annars ska en boendeberäkning upprättas.

www.energi.konsumentverket.se kan vara rådgivande vid bedömning av bistånd.

6.13 Fackföreningsavgift

Bistånd till fackföreningsavgifter eller arbetslöshetsförsäkringen ska utgå med det belopp som gäller för organisationen den enskilde tillhör. Den enskilde ska i första hand ansöka om att få avgiften nedsatt eller delvis reducerad, t.ex. vid arbetslöshet, studier eller sjukdom.

6.14 Institutionsnorm

Fickpengar kan beviljas vid vistelse på exempelvis behandlingshem eller sjukhus om behovet inte kan tillgodoses med egen inkomst eller att det finns inskrivit i behandlingsavtalet.

Fickpengar är försörjningsstöd där normposterna lek och fritid, hälsa och hygien och dagstidning, telefon och TV-avgift ingår. Aktuellt månadsbelopp för fickpengar fås genom summering av beloppen i dessa normposter. Fickpengar till barn ska inte beviljas då föräldern har barnbidrag.

Bistånd till inköp av kläder och skor prövas separat och beviljas med beloppet för motsvarande post i riksnormen. Det kan vara lämpligt att göra en överenskommelse med den sökande om att biståndet till kläder och skor utbetalas klumpvis för två-fyra månader åt gången, beroende på årstid och den sökandes behov.

I samråd med handläggare på vuxenstöd görs en bedömning av om bistånd till hyra, el, hemförsäkring skall beviljas.

Vid långvarigt bidragsberoende (6 månader eller mer) med reducerad norm kan ett engångsbelopp avseende kläder beviljas med klädnorm x 3 efter en individuell prövning.

6.15 Flyttkostnad

Om kostnaderna för flyttning inte ersätts av Arbetsförmedlingen eller annan myndighet kan ekonomiskt bistånd till flyttkostnader utgå i vissa fall.

Förutsättningen är att hushållet är berättigat försörjningsstöd, att den sökande har inkomster som är i nivå med riksnormen samt att flyttningen är motiverad av arbetsmarknadsmässiga/sociala/medicinska skäl eller att en flytt till annan bostad kan medföra att bidragsberoendet upphör. Ekonomiskt bistånd till flyttkostnader ska inte utges annat än om flytten kan förväntas bli till verklig hjälp för enskilde och hans familj utifrån en helhetsbedömning. Egen förmåga att ordna flytt med hjälp av vänner och anhöriga skall vägas in i prövningen.

Det beviljade biståndet ska i första hand gälla hyra av släpvagn eller flyttbil inklusive kostnader för bensin och försäkring. Endast om särskilda skäl finns godtas anlitanande av flyttfirma.

Kostnader för redan verkställd flytt är att betrakta som privat skuld och beviljas inte annat än vid särskilda skäl.

Kostnader för adressändring och eftersändning av post beviljas ej.

6.16 Försäkringar

Hemförsäkring beviljas med faktisk kostnad i förhållande till hushållets storlek. I en del fackföreningsavgifter ingår hemförsäkring. Det finns då inget behov av försörjningsstöd för denna del.

Det är enbart hemförsäkringsavgifter som ingår. Inga tilläggsförsäkringar beviljas.

Bistånd beviljas månadsvis, i undantagsfall kvartalsvis.

Villa- hemförsäkringar prövas i samband med beräkning av boendekostnad för egen fastighet.

Barnförsäkring ingår i riksnormen.

6.17 Glasögon och kontaktlinser

Om behovet inom skälig tid inte kan tillgodoses på annat sätt beviljas bistånd till glasögon.

Underlag till beslut ska vara kostnadsförslag från optiker.

För glaset gäller att behovet skall styrkas med recept utfärdat av ögonläkare eller optiker och endast standardglas beviljas. Om det föreligger behov av specialglas skall det framgå av receptet/kostnadsförslaget.

Glasögonbågar beviljas med 1,3 % av basbeloppet för en båge.

Om behov av linser är det enda alternativet och behovet styrks av läkare beviljas bistånd till kontaktlinser. Den som använder kontaktlinser kan ändå ha behov av glasögon som alternativ. I så fall kan prövning av behovet ske på samma sätt som för andra som söker bistånd för glasögon.

Kostnad för synundersökning beviljas inte om den sökande får avslag på sin ansökan. Den sökande får då själv bekosta denna.

6.18 Hemtjänst/kommunala hälso- och sjukvårdsavgifter

Ekonomiskt bistånd ska inte utgå till kostnaden för hemtjänstavgift. Vid debitering av hemtjänstavgift görs beräkning från äldreomsorgen så att den enskilde alltid har ett skäligt belopp kvar till sina utgifter efter det att hyra och hemtjänstavgift betalats, så kallat förbehållsbelopp. Har man ingen inkomst av tjänst, pension eller avkastning av kapital betalar man ingen avgift för hjälp i hemmet eller annan äldreomsorgsavgift.

Från januari 2003 har Försäkringskassan genom äldreförsörjningsstödet försörjningsansvaret för personer som är över 65 år som inte har tillräcklig inkomst.

6.19 Hemutrustning

Hemutrustning beviljas för vad som behövs för att kunna tillgodose behov som matlagning, umgänge, sömn, förvaring, rengöring, rekreation och information via radio eller TV. Barns behov ska vara i fokus vid bedömning av bistånd till hemutrustning.

Hemutrustning bör beviljas endast om det föreligger sociala eller specifika skäl, inte enbart p.g.a. ekonomiska förhållanden. De flesta får hänvisas till att klara situationen på det sätt som människor i allmänhet gör d.v.s. genom planering, sparande, lån och gåvor från nätverket. Kan den enskilde genom egna inkomster skaffa nödvändig hemutrustning inom ett till två år skall bidrag normalt inte beviljas. Bedömningen skall anpassas efter vad en låginkomsttagare i allmänhet kan kosta på sig. Ensamstående vuxna och ungdomar som skaffar eget boende beviljas endast grundutrustning, i första hand till matlagning, sömn, förvaring, rengöring.

Ansökan om dator och uppkoppling bör prövas restriktivt och individuellt.

Om medicinska eller sociala skäl föreligger och detta intygas från annan myndighet kan bistånd till TV beviljas.

Hembesök skall göras som underlag för biståndsbedömningen.

För att hel hemutrustning ska beviljas bör det finnas specifika skäl för detta som till exempel att bostaden är ett led i en rehabilitering efter att ha levt på institution under lång tid, att den enskilde saknar möjligheter att bättra på sin ekonomi, den enskilde endast kan förbättra sin ekonomi på mycket lång sikt, ca 1-2 år eller att den enskilde har varit utsatt för inbrott och omgående behöver flytta till en annan bostad.

Kompletterande hemutrustning avser förnyelse, reparation och enstaka möbler.

För att få vägledning vid provning av möbelinköp skall IKEAS prissättning gälla, se vidare www.ikea.se.

Bistånd till kostnad för magasinering av bohag ska beviljas den som har löpande försörjningsstöd om den sökande inom överskådlig tid förväntas kunna få ny bostad. Vad som är överskådlig tid måste avgöras från fall till fall. Beslutet ska tidsbegränsas och omprövas vid behov. Det är den enskilde som ska stå för kontraktet gentemot magasineringsfirman. Vid bedömningen ska också följande beaktas:

- Kostnaderna för magasinering i förhållande till kostnad för nyinskaffning av hemutrustning.

- Bohagets innehåll och storlek.
- Konsekvenserna för den enskilde vid eventuell försäljning av bohaget.

6.20 Hälso- och sjukvård

I riksnormen ingår inte kostnader för läkarbesök, tandvård och medicin. Vid prövning av ekonomiskt bistånd skall kostnaderna styrkas med kvitto för att kunna beviljas.

Läkarvårdskostnader (900 kronor) och medicin (1800 kronor) ersätts vid behov upp till högkostnadsskydd. Sjukgymnastik, psykologavgifter kan beviljas enligt remiss från landstinget/läkare upp till högkostnadsskydd.

Sökande beviljas bistånd till läkarvård mot uppvisande av kvitto eller faktura. Eventuell fakturaavgift får den sökande själv bekosta. Kopia av högkostnadskort skall bifogas som underlag. Viktigt att dokumentera i journalen läkarkostnader för att handläggaren ska vara uppdaterad hur långt kvar till högkostnadsskyddet den enskilde har.

Bistånd till medicinkostnad beviljas endast mot uppvisande av kvitto och receptspecifikation. Fax från socialförvaltningen till apotek sker i mycket särskilda undantagsfall. Om intyg från sjukvårdande instans finns kan i undantagsfall medicin som inte är receptbelagd eller ingår i högkostnadsskyddet beviljas mot kvitto.

Cellprovstagnning samt kostnader för preventivmedel beviljas mot uppvisande av kvitto. Läkemedel som inte är subventionerade får i undantagsfall beviljas om mycket starka skäl föreligger. Det måste vidare åligga den enskilde att visa att en sådan undantagssituation föreligger.

6.21 Kläder

Alla normala utgifter för kläder och skor ingår i riksnorm. För personer som inte kan handla kläder i sin storlek kan det finnas skäl att göra en individuell ekonomisk prövning.

Kläder till barn och ungdom skall i princip inte beviljas utöver riksnormen. Däremot skall större inköp av kläder till barn och ungdomar, t.ex. vinterkläder beaktas när det gäller familjer som uppburit försörjningsstöd under en längre tid.

Arbetskläder samt skor beviljas om behov bedöms finnas och där det finns en genomförandeplan uppgjord mellan den enskilde, socialnämnden samt Arbetsförmedling/Försäkringskassan/Samordningsförbundet.

6.22 Arbetsresor, umgängesresor, övriga resor

Månadskort beviljas för resor till och från arbetsplatsen samt vid behov av resor för att söka arbete och delta i andra aktiva åtgärder som kommunen eller arbetsmarknadsmyndigheten ordnar. Om allmänna kommunikationer saknas beviljas 18 kr/mil vid användande av egen bil. Möjlighet att få skattejämkning skall undersökas. Till kostnader för innehav av bil (skatt, försäkring, reparationer) kan i undantagsfall försörjningsstöd beviljas. Prövas individuellt. Garage- eller parkeringsplats kan beviljas om den sökande har handikapparkeringstillstånd.

Bistånd till resekostnader för att möjliggöra umgänge kan utgå. Vid bedömningen är det barnets intresse och behov av umgänget som ska vara avgörande. Intyg från domstol eller

upprättat umgängesavtal via socialtjänsten skall kunna uppvisas. Förutom resekostnaden skall andra kostnader för att umgänget ska komma till stånd beaktas, t.ex. logi. Umgängesresor beviljas mot uppvisande av kvitto i efterhand. Avgörande för vad som anses vara skälig kostnad för resor och hur ofta bistånd bör ges bör anpassas till vad en familj i allmänhet har råd med samt med hänsyn till om det finns beslut/domstolsbeslut. Den förälder som har umgängesrätten har det ekonomiska ansvaret medan den förälder som barnet bor hos ska medverka i kostnad för umgänget. Båda föräldrarna har ansvar för kostnaden för umgänget.

Bistånd till sjukresor kan utgå. Som huvudregel är att ersättning utgår för billigaste färdstättet. Sjukresor beviljas mot uppvisande av kvitto samt uppvisande av kvitto på läkarbesöket. Handikappersättning kan beviljas från Försäkringskassan om behov av läkarvård är stort.

Bistånd kan utgå för resor i samband med behandling eller uppgjord genomförandeplan. Huvudregeln är att reskostnad för buss beviljas.

Bistånd till övriga resor kan utgå med 8 enkelresor för bussresor för att skälig levnadsnivå ska tillgodoses.

Om en sökande deltar i behandling för missbruk i kommunens regi på Sundsvalls behandlingscenter (SBC) får personen låna ett busskort under behandlingstiden. Kortet är inledningsvis laddat med 150 kronor och fylls på med pengar under behandlingens gång för att möjliggöra resande till behandlingen.

6.23 Akut tandvård

Ekonomiskt bistånd utgår i första hand till akut tandvård.

Med akut tandvård avses ofrånkomligt behov av behandling vid värk, infektiösa tillstånd och traumaskador. Exempel på behandling kan vara tandutdragning, akut rotbehandling, temporära fyllningar, enstaka fyllningar för att undanröja värk samt proteser. Detta är behandling som oftast måste utföras omedelbart. Den får utföras utan kostnadsförslag i de fall ett sådant inte kan inväntas. Det ska av tandvårdsräkning eller genom kontakt med behandlande tandläkare framgå att behovet av behandling var akut. Det bör uppmärksammas att det faktum att det står ”akut besök” på räkningen inte i sig innebär att behovet av behandling var akut.

6.24 Nödvändig uppehållande tandvård

Vid ny ansökan bör en utredning skrivas. Vid ansökan vid löpande försörjningsstöd, ska beslutet dokumenteras väl.

Vid längre tids beroende av försörjningsstöd kan även annan tandvård än akut beviljas om det är nödvändigt för att uppnå godtagbar tuggförmåga, förhindra väsentligt försämrad tandstatus och är en förutsättning för att fungera socialt och kunna arbeta.

Bistånd till nödvändig tandvård bör beviljas personer som uppburit långvarigt försörjningsstöd eller haft inkomster i nivå med normen och som inom rimlig tid inte förväntas öka sina inkomster. Kostnaden för tandläkarens undersökning i samband med kostnadsförslaget ska inkluderas i biståndet men inte kostnad för uteblivande från besök.

Följande ska beaktas vid ansökan om bistånd till tandvård:

- Omfattningen av tandvården och kostnaden ska jämföras med vad en låginkomsttagare har råd att kosta på sig.
- Kostnadsförslag ska infordras och innefatta kopia på eventuellt beslut på förhandsprövning av försäkringskassan.
- En individuell bedömning ska även göras av den enskildes förmåga att sköta sin tandhygien, exempelvis i samband med missbruk.

Det är däremot inte acceptabelt att enbart göra bedömningen utifrån ålder eller utifrån att den enskilde exempelvis är missbrukare i början av sin rehabilitering.

Oberoende tandläkare bör konsulteras vid ansökningar om ”dyrare” eller mer omfattande tandvård. Om förvaltningen inte har avtal med egen konsulttandläkare kan den sökande t.ex. uppmanas att på förvaltningens bekostnad skaffa kostnadsförslag från folktandvården för jämförelse.

Sökande som har egen inkomst över normnivå men ändå söker bistånd till tandvårdskostnad kan beviljas bistånd för nödvändig tandvård i vissa fall. Om det inte är oskäligt ska bistånd beviljas till den del av kostnaden som överstiger vad han eller hon själv kan betala med sitt normöverskott under 6 månader. Avgift för narkos eller annan motsvarande smärtlindring kan ingå i tandvårdskostnaden om behovet är styrkt med läkarintyg och förhandsprövat av tandvårdsstaben vid landstinget.

Beslut om nödvändig tandvård fattas som rambeslut där beräknad tid för behandling skall framgå samt kostnad och åtgärder.

Sökande ansöker om bistånd månadsvis och får sin rätt till bistånd prövad efter varje tandläkarbesök.

Sökande som har egen inkomst över försörjningsstödsnivå men ändå söker bistånd till tandvårdskostnad kan beviljas bistånd för nödvändig tandvård i vissa fall. Om kostnad och omfattning är skäligt beviljas bistånd till den del av kostnaden som överstiger vad han eller hon själv kan betala med sitt normöverskott under 6 månader. I första hand ska den sökande dock hänvisas till avbetalning hos tandläkaren. Ett beslut om bistånd till tandvård sträcker sig ofta över flera månader men ska alltid tidsbegränsas. Rätten till ekonomiskt bistånd ska prövas månad för månad och när beslut fattas som löper över flera månader ska en omprövningsklausul alltid skrivas in i beslutet. Se avsnittet ”Beslut som löper över flera månader”.

Tandvård som utförts före framställan ska inte beviljas utan betraktas som en skuld.

Ibland är det nödvändigt att fatta beslut som sträcker sig över flera månader, exempelvis gällande en omfattande tandvårdsbehandling. Rätten till ekonomiskt bistånd prövas månad för månad och när beslut fattas som gäller flera månader måste en omprövningsklausul ingå. Beslutet kan annars inte omprövas under perioden, t.ex. om omständigheterna som beslutet grundar sig på ändras. En sådan ändring skulle innebära att myndigheten ändrar ett, för den enskilde, gynnande beslut till hans eller hennes nackdel, vilket inte är tillåtet enligt förvaltningslagen (FL 27 §).

Följande omprövningsklausul ska läggas till alla beslut som sträcker sig över mer än en månad: "Vid väsentligt ändrade förhållanden av biståndsbehovet kan beslutet komma att omprövas".

6.25 Telefon, installation och avgifter

Förbrukningsavgifter för telefon ingår i riksnormen. Försörjningsstöd till installation av telefonabonnemang och kan utgå om särskilda skäl föreligger, sociala och/eller medicinska.

Mobiltelefon kan vara ett alternativ till fast telefoni.

Vid krav på depositionsavgift, ska först den enskildes möjlighet till borgensman undersökas. För att bevilja bistånd till depositionsavgift bör starka medicinska skäl föreligga. Fullmakt på depositionsavgiften skall begäras.

6.26 Semesterresor/Rekreationsresor

Huvudprincipen är att bistånd till rekreativresor inte skall beviljas. För ensamstående vuxna ska bistånd prövas mycket restriktivt och endast ges när det finns starka sociala eller medicinska skäl för en resa till anhöriga eller i rehabiliterande syfte. Undantag kan göras för barnfamiljer som haft bistånd i mer än sex månader och som inte beräknas få egna inkomster inom överskådlig tid. Behovet skall prövas utifrån barnets behov av miljöombyte och extra stödinsats. Bedömningen av barnets behov ska göras av socialsekreterare som har god kännedom om familjen. Bistånd beviljas till skälig kostnad för hyra av stuga, resa till släkting, etc. Kostnaden skall vara rimlig i förhållande till vad barnfamiljer med låga inkomster i allmänhet har råd till. Bistånd till resa kan beviljas 1-2 gånger per år beroende på resans kostnad. Utlandsresa beviljas inte i normalfallet.

Bistånd kan beviljas för barns skolresor, lägerverksamhet eller kolonivistelse utan att det finns särskilda sociala skäl. Rimligheten i biståndsnivån skall prövas i varje enskilt fall.

6.27 Skolavslutning

Bistånd kan utgå vid student och skolavslutning (årskurs 9) om familjen har varit långvarigt biståndsberoende. Biståndet beviljas med max 1000 kronor.

6.28 Hyres- och elskulder samt övriga skulder

Prövning av barnomsorgsskulder skall ske med avseende på den sökandes ekonomiska förhållanden under den tid skulden uppstod. Den enskilde ska dock först undersöka möjligheterna att få en retroaktiv avgiftsreducering

Särskilda skäl att bevilja bistånd till barnomsorgsskuld kan föreligga även om sökande haft medel själv att klara kostnaden. En förlorad barnomsorgsplats kan föra med sig allvarliga konsekvenser för familjen att försörja sig och leda till fortsatt biståndsberoende. Barnets behov vid risk för uppsägning av barnomsorgsplatsen ska även vägas in i sammanhanget.

Det ska alltid undersökas om en lösning är möjlig att uppnå enligt barn- och utbildningsnämndens rutiner för krav för barnomsorgsavgifter, t.ex. avbetalningsplan, avskrivning, etc., innan hjälp beviljas.

Hyresskuld

Prövning av hyresskuld ska ske med avseende på den sökandes ekonomiska förhållanden under den tid skulden uppstod.

Särskilda skäl att bevilja bistånd till hyresskuld kan föreligga även om sökande haft medel att själv klara kostnaden, t.ex. minderåriga barn, särskilda sociala skäl med anknytning till bostaden eller bostadsområdet, låg boendekostnad jämfört med nyproduktion.

Praktiska och ekonomiska konsekvenser av ett avslag som bör beaktas är till exempel möjligheten att få ny bostad, flyttningskostnader, eventuellt högre bostadskostnad än tidigare och fysiska eller psykiska förutsättningar att genomföra en flyttning.

Innevarande månads hyra bör inte beaktas som en hyresskuld även om den förfallit till betalning.

Elskuld

När det gäller elskuld ska beaktas om elförbrukningen kan anses skälig. Möjligheten till avbetalningsplan måste vara uttömd. Det bör också vägas in den enskildes planering för att situationen inte ska uppstå igen. Det kan t.ex. vara att elkostnaden på den enskildes begäran framöver betalas månadsvis via autogiro.

Lån

Försörjningsstöd till amortering på lån ska inte beviljas. Vid redovisning av fastighetens skuldbelopp får inteckningslån och så kallat topplån som erhållits i samband med fastighetsförvärvet eller i samband med skäligt underhåll av fastigheten medtas. Det ska uppmärksammas huruvida överhypotek (skillnad mellan inteckningsbelopp och den faktiska kostnaden) finns eller om placering av lån kan ordnas.

Som huvudregel gäller att bistånd till kontoskulder eller privata lån inte beviljas. Endast i rehabiliteringsärenden kan kontoskulder beviljas i samband med övrig skuldsanering.

Försörjningsstöd beviljas inte till böter.

Försörjningsstöd beviljas normalt inte till statliga studielån. Möjlighet att beviljas anstånd eller få lånet avskrivet ska prövas.

Om rehabiliteringsskäl föreligger och CSN kräver avbetalning av skuld för att nya studiemedel ska beviljas, kan försörjningsstöd undantagsvis utgå.

6.29 Skatteregler

Löntagare har ett eget skattekonto.

Slutskattebesked

Skattemyndigheten granskar deklaration och räknar ut den slutliga skatten. Resultatet av det arbetet – taxeringen och den slutliga skatten – visas på ett slutskattebesked.

Kontoutdrag

Kontoutdrag visar ställningen på löntagarens skattekonto.

Av kontoutdraget framgår den slutliga skatten enligt kontrolluppgifter och eventuell inbetalning som löntagaren själv har gjort.

Underskott/Överskott

Om man har betalat in för lite skatt har man fått ett underskott på kontot. Löntagaren ansvarar själv för inbetalningen av underskott, inte arbetsgivaren. Överskott på skattekonto upptas som inkomst. Underskott berättigar i princip inte till försörjningsstöd.

6.30 Praktik/arbetsträning vid Arbetsmarknadsenheten (AME)

Se kläder och arbetsresor.

Arbetsvillkor gäller vid sjukdom. Ledighet sker i samråd med socialnämnden.

För att vara aktuell för praktik/arbetsträning på AME krävs minst tre månaders dokumenterad drogfrihet.

6.31 Tillgångar

Allmänt gäller att den som har kontanter, banktillgodohavanden, aktier, obligationer eller andra lätt realiserbara tillgångar ska användas innan rätt till bistånd föreligger. Vid tillfälliga behov ställs mycket höga krav på att använda sina besparingar.

Vid den ekonomiska prövningen ska även tas hänsyn till andra fasta tillgångar som t.ex. bil innehav, egna fastigheter och andra kapitalvaror. Om en bil inte kan anses ha ett betydande värde och det kan anses skäligt att den enskilde är i behov av bilen bör krav på försäljning endast ställas i de fall då den aktuella tillgången representerar ett betydande värde samt då intäktsöverskottet av försäljningen kan anses motivera åtgärden.

Vid ansökan om ekonomiskt bistånd p.g.a. hjälpbehov som bedöms vara tillfälliga eller bli kortvariga, krävs inte att tillgångar skall avyttras.

7 Handläggningsrutiner, m.m.

Avsnittet är ingen handbok över hur ekonomiskt bistånd ska handläggas utan kommenterar några av de viktigaste rutinerna och begreppen.

7.1 Aktualisering

Då sökande kontaktar handläggare med avsikt att söka ekonomiskt bistånd eller annan hjälp görs en aktualisering.

7.2 Mottagning ekonomiskt bistånd

Den person som arbetar på mottagningen ska bl.a

- ta emot alla nya ansökningar
- komplettera ansökningarna
- utreda hyresskulder
- utreda elskulder

- utreda sökta stödkontrakt
- utreda kortvariga behov som glasögon, tandvård etc.
- Aktualisera i Pro capita samt kontrollera hushållsbilden samt Infotorg
- Överlämna ansökan till utredning.

7.3 Ansökan

Ansökan bör vara skriftlig men i princip gäller även en muntlig ansökan. Om förhållandet är oklart ska handläggaren kontrollera med den sökande hur det föreligger.

Det är viktigt att informera den sökande om rättigheter och skyldigheter (normer, krav, kontroller, samtycke, etc.) i samband med biståndsprövningen och att uppgifterna kommer att registreras i dataregister. Den sökande kan då överväga om han eller hon ska avstå från att göra en ansökan. Vid första ansökan skall informationsbrev bifogas där detta tydligt framgår samt att den sökande skall få muntlig information vid ett första besök.

Tolk skall användas vid minsta osäkerhet för att säkerhetsställa att den enskilde får de uppgifter som han eller hon behöver vid ansökan om ekonomiskt bistånd.

Vid prövningen gäller att den enskildes ansvar för försörjningen alltid kommer i första hand. I ansvaret ingår att söka alla bidrag som den enskilde har rätt att söka. Den ekonomiska situationen skall styrkas med kontoutdrag, senaste deklARATIONEN, lönebesked och andra verifikationer. Biståndet skall utformas så att den enskildes möjligheter att klara sin försörjning och livsföring i framtiden förbättras.

Om en ansökan inkommer mellan den 1-10:e i månaden och personen ansöker om ekonomiskt bistånd för första gången skall hela ansökningsmånaden beaktas.

Vid löpande försörjningsstöd, om månadsskiftet passerats, gäller ansökan från den dag ansökan stämplats in på socialtjänsten, detta då försörjningsstödet betalas ut i förskott.

Handläggningstiden är normalt tre veckor om ansökan är komplett och kan behandlas direkt. Ansökan är vilande till dess att kompletterande uppgifter inkommit, dock längst i 10 dagar. Därefter avslås ansökan.

7.4 Hushåll

När hushållet förändras skall verkställigheten stängas ner. Skapa sedan nytt hushåll och öppna ny verkställighet.

Om familjeförhållandena förändras i ett hushåll ska ärendet aktualiseras på nytt, på mottagningen. Vid till exempel separation, sammanslagning av hushåll.

Om ett barn är folkbokfört hos ena föräldern skall barnen finnas med i hushållet från början. Är barnet hos ena föräldern för umgänge skall barnet/barnen läggas till vid upprättande av beräkning. Ett aktuellt umgängesintyg skall alltid finnas med som underlag vid varje månads ansökan.

7.5 Underlag för sökt försörjningsstöd

Kvitto ska alltid bifogas för sökta kostnader. Annars saknas underlag för beslut. Då hyra beviljas i förskott ska föregående månads kvitto uppvisas.

Specifikationer på alla inkomster/bidrag skall bifogas med ansökan samt att den enskilde skall redovisa dessa i ansökan. Endast kontoutdrag godkänns som regel inte.

För att kunna bevilja kostnader för utgifter krävs underlag i form av kopior på specifikationen av fakturan.

Bankkontoutdrag ska lämnas av den sökande vid varje ansökningstillfälle.

Kopia av deklARATION ska bifogas ansökan i samband med att ansökan för juni månad behandlas.

7.6 Dokumentation

Alla originalhandlingar skall sändas åter till den enskilde. Kopior sparas i den fysiska akten.

Anteckningar som görs i journalföringen ska vara tydliga. I den ska även framgå på vilka grunder beslut fattats.

Vid löpande försörjningsstöd ska genomförandeplan upprättas separat efter två månader. Hänvisning ska ske i journalen.

7.7 Beslut

Bifallsbeslut och avslagsbeslut ska skrivas separat.

Vid varje avslagsbeslut ska besvärshänvisning bifogas.

Om information behöver ges utöver beslutet ska detta bifogas i ett separat brev.

7.8 Kontroller

Vid ansökan om försörjningsstöd är det viktigt att de uppgifter som den sökande lämnar i sin ansökan kontrolleras. Godkännande av olika kontroller sker i huvudsak genom att den sökande undertecknat biståndsansökan. Upprepning av kontroll ska göras om det finns särskilda skäl till det. I vissa fall kan andra kontroller, än de som godkänts på ansökningsblanketten, behöva göras. Sådana kontroller ska godkännas av den sökande. Följande ska om möjligt alltid kontrolleras:

- Identitet.
- Uppgifter om vistelse/boende
- Uppgifter om folkbokföring.
- Vårdnadshavare för barn boende i hushållet
- Arbetssökande
- Inkomster
- Tillgångar

- Medborgarskap (viktigt i de fall bistånd beviljats enligt LMA och skall återsökas från Migrationsverket)

Särskild noggrannhet är av vikt beträffande ungdomar, 18-20 år, som ansöker om bistånd för egen del men omfattas av föräldrarnas försörjningsskyldighet.

Varje utredning ska innehålla uppgifter om att ovanstående kontroller gjorts. Om upprepning av kontrollerna görs ska detta dokumenteras i journalanteckningarna.

Uppgifter om folkbokföring ska kontrolleras var sjätte månad. Detta ska dokumenteras i journalanteckningarna.

Fastighets- och bilregistret ska kontrolleras när ett ärende inleds. I övrigt vid behov. Detta dokumenteras i utredning eller journalanteckning.

7.9 Identitet och vistelseort

Där en person har sin huvudsakliga dygnsvila gäller vistelsebegreppet. Vilket bistånd som ska utgå måste noggrant utredas.

När en person ansöker om ekonomiskt bistånd bör identiteten kunna styrkas, via körkort, pass eller ID-kort, för att bistånd ska kunna beviljas.

7.10 Arbetssökande

Sökande ungdomar under 25 år ska hänvisas att skriva in sig som arbetssökande på Arbetsförmedlingen och därefter genom remiss/ kontakt med kommunens verksamhet för unga arbetssökande, kartläggande av deras behov vid Lärande och arbete.

Avsluta ärende

Om en person inte ansökt om ekonomiskt bistånd på tre månader skall ärendet avslutas. Om personen återkommer efter tre månader skall den utredas på nytt.

7.11 Genomförandeplan/planering

En planering bör om möjligt upprättas efter två månader med respektive sökande. Detta i syfte att se om och vilka möjligheter han/hon kan ha till självförsörjning.

Detta kan vara exempelvis arbete, praktik, utbildning, m.m. Planen ska följas upp och omprövas löpande. Om arbetslösheten blir långvarig (tre-sex månader) bör ny plan upprättas. Detta är särskilt viktigt när det gäller ungdomar.

Av planen bör det bl.a. framgå

- Om det ingår flera delar i insatsen och i så fall vilka,
- Vilka mål som gäller för insatsen eller delar av den,
- När och hur insatsen eller delar av den ska genomföras,
- På vilket sätt den enskilde har utövat inflytande över planeringen,
- Vilka personer som deltagit i planeringen,
- När planen har fastställts, och
- När och hur planen ska följas upp.

7.12 Inkomster som i sin helhet reducerar försörjningsstödet (belopp efter skatt)

- Inkomster av arbete
- Sjukpenning, rehabpenning, föräldrapenning
- Pension, livränta
- Sjukersättning eller aktivitetsersättning (tidigare förtidspension och sjukbidrag)
- Arbetslöshetsersättning (a-kassa, alfa-kassa), även starta-eget bidrag
- Bidrag vid arbetsmarknadsutbildning, aktivitetsstöd
- Underhållsstöd och utfyllnadsbidrag
- Barnbidrag/förlängt barnbidrag
- Flerbarnstillägg
- Bostadsbidrag, bostadstillägg och inackorderingstillägg
- Familjebidrag
- Studiemedel, övrigt studiestöd enligt studiebestämmelserna
- Arvodesdel på familjehemsersättning eller annat arvode
- Överskott på skattekonto som inte omhändertagits av kronofogden
- Räntor, utdelningar och reavinster
- Utbildningspremie (efter värnpliktstjänstgöring)
- Avgångsvederlag
- Försäkringsersättning och skadestånd som kompenserar den enskilde för förlust av egendom som kan tillgodose hushållets behov genom att avyttras.

7.13 Inkomster som inte eller delvis reducerar försörjningsstödet

- Den del av vårdbidraget som utgör arvode för utfört arbete och är skattepliktig.
- Överskjutande skatt som tagits i anspråk av kronofogdemyndigheten.
- Handikappersättning (kostnaden skall inte heller räknas som utgift).
- Ett speciellt studiebidrag (extra tillägg) som kan sökas genom CSN av gymnasieungdomar som har föräldrar med låg inkomst.
- Ersättning för omkostnader i samband med ett åtagande, t.ex. familjehemsersättningens omkostnadsdel.
- Jobbstimulansbidrag, där den enskilde får behålla 25 % från lönearbete om den enskilde uppburit försörjningsstöd under minst 6 månader.
- Skolungdomars feriearbete upp till 1 prisbasbelopp under ett kalenderår

8 Återkrav 9 kap m.m.

1 § Om någon genom oriktiga uppgifter eller genom underlåtenhet att lämna uppgifter eller på annat sätt förorsakat att ekonomiskt bistånd enligt

4 kap 1 § SoL utgetts obehörigen eller med för högt belopp, får socialnämnden återkräva vad som har betalats ut för mycket.

Om någon i annat fall än som avses i första stycket tagit mot sådant bistånd obehörigen eller med för högt belopp och skäligen borde ha insett detta, får socialnämnden återkräva vad som har betalats ut för mycket.

2 § Socialnämnden får, i andra fall än som avses i 1 §, återkräva ekonomiskt bistånd som den enskilde har erhållit enligt 4 kap 1 § SoL endast om det har lämnats:

1. som förskott på förmån eller ersättning,
2. till den som är indragen i arbetskonflikt, eller
3. till den som p.g.a. förhållanden som han eller hon inte kunnat råda över hindrats från att förfoga över sina inkomster och tillgångar.

Har ekonomiskt bistånd lämnats i annat fall än som avses i 4 kap 1 § får socialnämnden återkräva hjälpen, om den har getts under villkor om återbetalning.

Ett beslut som avser ekonomisk hjälp som kan komma att återkrävas enligt denna paragraf ska vara skriftligt. Beslutet skall innehålla uppgifter om den eller de omständigheter som enligt denna paragraf utgör grund för återbetalningsplikten. Beslutet skall delges den enskilde.

3 § Vill socialnämnden föra talan om ersättning som en enskild inte återbetalar frivilligt för ekonomisk hjälp som avses i 1 eller 2 §§ eller kostnaden som kommunen har haft enligt 8 kap 1 § SoL första eller andra stycket, skall talan väckas hos Länsrätten inom tre år från det kommunens kostnader uppkom. Talan väcks vid den Länsrätt inom vars domkrets den enskilde är bosatt.

Talan om ersättning får inte bifallas, om den ersättningsskyldige genom att återbetala kostnaden eller en del av denna kan antas bli ur stånd att klara sin försörjning eller sin dagliga livsföring i övrigt eller annars synnerliga skäl talar mot bifall till ersättningsanspråket.

4 § Socialnämnden får helt eller delvis efterge den ersättningsskyldighet som avses i 1 och 2 §§ och i 8 kap 1 § första och andra styckena.

8.1 Återkrav och återsökning av beviljat ekonomiskt bistånd

Rätten till ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen är det yttersta skyddsnetet i samhällets trygghetssystem. Huvudprincipen är därför att ekonomiskt bistånd enligt 4 kap 1 § SoL beviljas utan återbetalningsplikt för den enskilde. Undantag från denna princip regleras i lagen om allmän försäkring (AFL) 17 kap 1 § och 9 kap 1 och 2 §§ SoL.

8.2 Återsökning hos Försäkringskassan enligt AFL

Lagstöd finns i lagen om allmän försäkring (17 § andra stycket AFL). Kommunen ska återsöka bistånd som den enskilde beviljas under den tid Försäkringskassan prövar en förmån som kan komma att utbetalas retroaktivt. Villkoret är att den enskilde för motsvarande period i väsentlig mån fått sin försörjning genom ekonomiskt bistånd från kommunen. Det innebär att det inte får röra sig om ekonomiskt bistånd av rent tillfällig karaktär, till exempel några dagars matpengar. Om Försäkringskassan felaktigt har betalat ut retroaktiv ersättning till den enskilde som kommunen har rätt till finns möjlighet för nämnden att kräva Försäkringskassan på beloppet. Försäkringskassan har sedan möjlighet att reglera den felaktiga utbetalningen med den enskilde.

Försäkringskassan kan själv ge förskott på sökt pension (enl. 20 kap 2 a § AFL) om det är troligt att förmånen kommer att beviljas men beslut eller uträkning av ersättning dröjer.

Denna möjlighet ska undersökas innan ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen beviljas som förskott på förmån.

8.3 Formella krav vid återsökning enligt AFL

När det gäller bistånd som kan komma att återsökas hos Försäkringskassan enligt 17 kap 1 § AFL vid utbetalning av retroaktiv periodisk ersättning finns inga formella krav utom de som följer av förvaltningslagen. Som ovan nämnts skall det i dessa fall inte finnas fullmakt eller villkor om återbetalning men den enskilde skall givetvis vara informerad om att utbetalt belopp kommer att återsökas hos Försäkringskassan.

8.4 Handläggning av återsökning

Återsökning sker via framställan. När återsökning läggs upp görs en preliminär framställan till Försäkringskassan. När Försäkringskassan fattat beslut om förmånen ska kommunen på kassans begäran göra en slutlig framställan. Det är Försäkringskassan som fattar beslut om utbetalning och beslutet överklagas hos Försäkringskassan. Kommunen ska ge information om vad som ingår i den framställan som gjorts.

8.5 Återkrav enligt SoL

Det finns två sätt för kommunen att få tillbaka utbetalat bistånd:

1. Överenskommelse med den enskilde om att han eller hon skall betala tillbaka (9 kap 2 § SoL).
2. Krav till den enskilde om återbetalning av bistånd som han eller hon fått för mycket eller på oriktiga grunder (9 kap 1 § SoL).

Återkrav av ekonomiskt bistånd ska bara göras mot en väntad faktisk inkomst utom i de fall den enskilde obehörigt fått ekonomiskt bistånd eller fått bistånd med för högt belopp. I det senare fallet ska biståndet alltid återkrävas. De väntade inkomsten måste antas ge ett överskott efter avdrag för den enskildes löpande levnadskostnader om ett återkrav ska vara meningsfullt. Kan det inte bli ett sådant överskott eller finns inte återbetalningsförmåga inom överskådlig tid ska återkrav inte läggas upp. Återkrav får inte göras mot framtida försörjningsstöd.

Akut utbetalning av matpengar som gjorts av sociala eller medicinska skäl ska inte återkrävas. Om den akuta hjälpen ges p.g.a. att någon tillfälligtvis är förhindrad att disponera sina inkomster eller tillgångar kan den dock återkrävas. Även akut hjälp t.ex. till hyresskuld för att undvika avhysning kan återkrävas om hushållet har inkomster över normen.

9 kap 1 § SoL Om någon genom oriktiga uppgifter eller genom underlåtenhet att lämna uppgifter eller på annat sätt försakat att ekonomiskt bistånd enligt 4 kap 1 § utgetts obehörigen eller med för högt belopp, får socialnämnden återkräva vad som betalats ut för mycket.

Om någon i annat fall än vad som avses i första stycket tagit emot sådant ekonomiskt bistånd obehörigen eller med för högt belopp, får socialnämnden återkräva vad som betalats ut för mycket.

Ett beslut som avser ekonomisk hjälp som kan komma att återkrävas enligt denna paragraf ska vara skriftligt. Beslutet ska innehålla uppgifter om den eller de omständigheter som enligt denna paragraf utgör grund för återbetalningsplikten. Beslutet ska delges den enskilde.

När återbetalningsbeslut och plan är sammanställt ska bevakning i Procapita göras till fakturaansvarig. Rätt paragraf ska vara förtryckt på blanketten och får inte ändras manuellt. Ska vara undertecknad av sökande och bevittnas, kopia lämnas till sökanden.

8.6 Lag (1962:381) om allmän försäkring

Återkrav av ekonomiskt bistånd kan endast ske enligt reglerna i socialtjänstlagen och endast mot förmån eller ersättning som den enskilde redan har eller som är beslutad. När det gäller förmån under prövning hos Försäkringskassan och som kan komma att beviljas mot retroaktivt belopp ges denna möjlighet i stället i, Lag (1962:381) om allmän försäkring, AFL.

Beviljat bistånd kan enligt 17 kap 1 § AFL återsökas hos Försäkringskassan. För att kommunen skall kunna återsöka utbetalat bistånd ur retroaktiv periodisk ersättning (exempelvis sjukersättning, tidsbegränsad sjukersättning, aktivitetsersättning, vårdbidrag, bostadsbidrag, underhållsstöd) får kommunen inte använda fullmakt eller lägga upp återkrav. Biståndet ska enligt AFL ha getts utan villkor om återbetalning för att kommunen ska kunna återsöka beloppet. Återkrav skall användas mycket restriktivt.

Delegation ligger på verksamhetschef.

Beslut om återkrav eller förskott förmån ska alltid meddelas till fakturaansvarig.

Återsökning sker med Försäkringskassans blankett. Det krävs en blankett per förmån som återsökningen avser. Exempelvis en blankett för pension och en för bostadstillägg.

Delegation ligger på verksamhetschef.

Beslut om återkrav eller förskott förmån ska alltid meddelas till fakturaansvarig.

8.7 Handläggning – förskott på förmån eller ersättning

- Överenskommelse görs med den enskilde om att biståndet ska återbetalas och om hur återbetalning ska ske.
- Skriftlig fullmakt upprättas vid behov och i de fall utbetalaren av förmånen eller ersättningen begär det. Observera att den enskilde när som helst ensidigt kan säga upp fullmakten.
- Observera också att det är två beslut som ska fattas:
 1. Beslut om bistånd enligt 4 kap 1 §. Beslutet ska vara skriftligt och innehålla uppgift om den eller de omständigheter som utgör grund för återbetalningsplikten.
 2. Beslut om återkrav enligt 9 kap 2 § första stycket.
 - Sökanden ska informeras om att beslut om återkrav inte kan överklagas. Han eller hon ska också informeras om att ifall återbetalning inte sker kan frågan om återbetalning prövas i Länsrätten på initiativ av kommunen.

- Varje biståndsbeslut registreras i Procapita.
 - Varje biståndsbeslut ska skriftligt delges den enskilde innan biståndet utbetalas.
3. En bevakning skickas via Procapita till fakturahandläggaren så att det återbetalda beloppet blir bokfört på rätt konto. På inbetalningskortet skall namn och personnummer (sex första siffrorna) framgå.
 4. Fakturahandläggaren skickar en bevakning till ansvarig handläggare när återbetalningsplikten är slutförd och kontot ska avslutas.

8.8 Återkrav enligt 9 kap 2 § andra stycket, 4 kap 2 § SoL

Kan undantagsvis användas när kommunen ger ekonomisk hjälp fast rätt till bistånd enligt 4 kap 1 § SoL inte föreligger. Bistånd enligt 4 kap 2 § kan villkoras med återbetalning men får bara återkrävas om den beviljats med sådant villkor. Följande situationer kan bli aktuella för återkrav enligt 4 kap 2 § och 9 kap 2 § andra stycket:

- Hushåll med realiserbara tillgångar.
- Hushåll med egen försörjning/inkomst över norm.

För att undvika allvarliga sociala konsekvenser kan exempelvis bistånd enligt 4 kap 2 § med villkor om återbetalning beviljas till hyresskuld där behovet kunnat tillgodoses genom egna inkomster och där återbetalningsförmåga finns.

8.9 Handläggning – bistånd enligt 4 kap 2 § med villkor om återbetalning

1. Beslut om bistånd enligt 4 kap 2 §. Beslutet skall vara skriftligt och innehålla uppgift om den eller de omständigheter som utgör grund för återbetalningsplikten.
2. Beslut om återkrav enligt 9 kap 2 § andra stycket.
 - Sökanden ska informeras om att besluten inte kan överklagas genom förvaltningsbesvär. Han eller hon ska också informeras om vad som händer när återbetalning inte sker. Då kan frågan om återbetalningsplikt prövas i Länsrätten på initiativ av kommunen.
 - Varje biståndsbeslut kodas på ansökningsblanketten och i utbetalningssystemet.
 - Varje biståndsbeslut ska skriftligt delges den sökande innan biståndet utbetalas.

8.10 Handläggning – felaktigt utbetalat bistånd

Beslut om återkrav fattas efter genomförd återkravsutredning.

8.11 Ersättningstalan

I de fall den enskilde inte återbetalar återkrav enligt 9 kap 1 eller 2 §§ kan kommunen med stöd av 9 kap 3 § SoL väcka talan om ersättning hos Länsrätten. Talan hos Länsrätten måste väckas inom tre år från det biståndet utbetalades och

får inte bifallas av Länsrätten om den ersättningsskyldige genom att återbetala kostnaden eller del av den kan antas bli ur stånd att klara sin försörjning eller livsföring i övrigt. Innan talan väcks ska förvaltningen skicka två betalningspåminnelser och den enskildes aktuella

ekonomiska situation utredas så långt det är möjligt. Den enskilde ska alltid erbjudas möjlighet att presentera och diskutera sina ekonomiska förhållanden. Visar genomförd utredning att det är styrkt eller troligt att den enskilde för tillfället inte kan betala kan återkravet ligga vilande under en period. Är det troligt att den enskildes betalningsförmåga inte inom rimlig tid förbättras kan återkravet efterges.

Observera att beslut om ersättningstalan enligt 9 kap 1 § och 3 måste fattas av nämnden eller nämndens sociala delegation.

Ansökan skall göras vid den Förvaltningsrätt inom vars domkrets den enskilde är bosatt och innehålla följande uppgifter:

- Namn, adress och telefon till den nämnd som söker och till handläggaren.
- Beslutsdatum.
- Den ersättningsskyldiges namn, personnummer, adress och Telefonnummer.
- Vilken typ av återkrav det är (§ i SoL).
- Belopp.
- När biståndet som återkrävs utbetalades.
- Utredning som visar att den enskilde har betalningsförmåga.
- Yrkande (socialnämnden yrkar att Förvaltningsrätten ålägger XX att till kommunen återbetala...).

Kopior på ansökningsblanketter eller utredning som visar den enskildes ekonomiska förhållanden när biståndet utbetalades och förvaltningens beslut samt överenskommelse om återbetalning ska bifogas ansökan till Förvaltningsrätten. Om den enskilde betala tillbaka del av återkravet ska det redovisas. Eventuell länsrättsdom i kommunens favör utgör underlag för ansökan om utmätning hos Kronofogdemyndigheten.

8.12 Kraveftergift

Om det är uppenbart att förhållandena ändrats så att den enskilde inte inom rimlig tid kommer att kunna göra återbetalning får kommunen enligt 9 kap 4 § SoL helt eller delvis efterge återkrav. Detta beslut går inte att överklaga.

9 Barnkonsekvensanalyser

9.1 Vad är en barnkonsekvensanalys

En barnkonsekvensanalys innebär att man utreder och dokumenterar vilka konsekvenser ett beslut får för barn. Barnkonsekvensanalyser i alla beslut som rör barn är en modell som rekommenderas av FN:s barnkommitté.

9.2 När ska en barnkonsekvensanalys göras?

En barnkonsekvensanalys ska göras när ett beslut får påtagliga konsekvenser för ett barn. Särskilt viktigt är detta i frågor där det kan anses vara extra angeläget att bevaka barnets intressen som barns hälsa, boende och umgänge med förälder. En barnkonsekvensanalys kan också göras när en familj under lång tid varit beroende av försörjningsstöd.

9.3 Hur ska en barnkonsekvensanalys göras?

Det ska dokumenteras hur barnets behov beaktats, vilka överväganden som gjorts och hur detta påverkat beslutet. En bra metod för att göra en barnkonsekvensanalys är att först redovisa de möjliga ställningstaganden som finns, som att avslå en framställan, att bevilja en framställan, att begära in mer underlag med mera. Därefter jämförs dessa beslut med FN:s konvention om barns rättigheter. Vilka av barnets rättigheter påverkas av beslutet? Vilket beslut påverkas barnets rättigheter mest positivt eller negativt av?

Ibland kan det behövas **kompensatoriska åtgärder** i samband med ett beslut. Särskilt kan detta behövas i ärenden där barnets situation inte blir så bra som man skulle önska vilket av besluten man än väljer.

En barnkonsekvensanalys innebär inte att vårdnadshavares ansvar upphör vilket ska vägas in i bedömningen.

9.4 Vilka artiklar i FN:s konvention om barns rättigheter berörs?

Artikel 27 – Levnadsstandard. Barns rätt till bostad samt föräldrars ansvar

Artikel 28 – Barns rätt till utbildning

Artikel 24 – Barns rätt till hälsa och sjukvård

Artikel 31 – Vila fritid och kultur

Artikel 12 – Barns rätt att få komma till tals

Artikel 19 – Barns rätt till kontakt med båda sina föräldrar.

10 Referenser

10.1 Källor:

Tidigare upprättade riktlinjer Timrå kommun 2010-08-25
Socialstyrelsens handbok Ekonomiskt bistånd 2013

10.2 Författningar:

Kriminalvårdsverkets författningssamling KVFS
Föräldrabalken, FB
Ärvdabalken, ÄB
Socialtjänstlagen (2001:453), SoL
Hälso- och sjukvårdslagen (1982:763), HSL
Skuldsaneringslagen (2006:548)
Rättshjälpslagen (1996:1619)
Lagen (2002:160) om läkemedelsförmåner m.m.
Lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.
Begravningslagen (1990:1144)

Bilaga 1, Kost

Enligt Konsumentverkets beräkningar är matkostnaderna högre vid vissa sjukdomar som kräver specialkost. Kosttillägg bör därför beviljas för vuxna personer som enligt läkarintyg behöver sådan kost, och om kostnaderna per år uppgår till högst 36% av basbeloppet. Vilka belopp som gäller för olika typer av specialkost framgår av beloppsbilagan. Ersättning för merkostnader kan i vissa fall sökas hos Försäkringskassan – se rubrik Handikappersättning och Vårdbidrag samt www.forsakringskassan.se

KOSTTILLÄGG

Specialkost max

Typ av kost	Glutenfri	Fettreducerad	Laktosfri
Kvinna	324kr	39 kr	377 kr
Man	393 kr	70 kr	464 kr
Barn	230		292 kr